

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Kragsskovhede

Væsentlighedsvurdering og vurdering af Bilag IV-arter

Indhold

1.	Baggrund	6
1.1	Indledning	6
1.2	Projektbeskrivelse	6
2.	Habitatbekendtgørelsen	8
3.	Natur	9
3.1	Områdebeskrivelse	9
3.1.1	Datagrundlag og metode	9
3.1.2	Feltundersøgelser	10
4.	Natura 2000	11
4.1	Eksisterende forhold	11
4.1.1	Habitatområde H3	11
4.1.2	Skovbevokset tørvemose (91D0*)	12
4.1.3	Våd Hede (naturtype 4010)	13
4.1.4	Tør Hede (naturtype 4030)	14
4.1.5	Surt Overdrev (naturtype 6230)	14
4.1.6	Hængesæk (naturtype 7140)	14
4.1.7	Tidvis Våd Eng (6410)	14
4.1.8	Klithede (2140)	15
4.1.9	Næringsrig sø (3150)	15
4.1.10	Hedepletvinge (1065)	15
4.2	Fuglebeskyttelsesområde F6	16
4.2.1	Engsnarre (ynglefugl)	16
4.2.2	Plettet Rørvagtel (ynglefugl)	16
4.2.3	Trane (ynglefugl)	16
4.2.4	Tinksmed (ynglefugl)	16
4.2.5	Mosehornugle (ynglefugl)	16
4.2.6	Natravn (ynglefugl)	16
4.2.7	Hedelærke (ynglefugl)	17
4.2.8	Rødrygget Tornskade (ynglefugl)	17
4.3	Vurdering af påvirkninger	17
4.3.1	Skovbevokset Tørvemose (91D0*)	17
4.3.2	Våd Hede (4010)	19
4.3.3	Tør Hede (4030)	20
4.3.4	Surt Overdrev (6230)	21
4.3.5	Hængesæk (7140)	22
4.3.6	Tidvis Våd Eng (6410)	22
4.3.7	Klithede (2140)	23
4.3.8	Næringsrig Sø (3150)	24
4.3.9	Andre naturtyper	24
4.3.10	Hedepletvinge (1065)	25
4.4	Fuglebeskyttelsesområde F6	25
4.4.1	Engsnarre	25
4.4.2	Plettet rørvagtel	26

4.4.3	Tinksmed	27
4.4.4	Trane	28
4.4.5	Mosehornugle	29
4.4.6	Natravn	29
4.4.7	Hedelærke	30
4.4.8	Rødrygget tornskade	30
4.5	Vurdering af om projektet medfører væsentlige påvirkninger/forstyrrelser fra anlægsarbejdet for ynglefugle i området (yngleperiode) og trækfugle/vinterrastende fugle (vinterhalvåret)	31
4.6	Vurdering af nærliggende Natura 2000-områder	32
4.7	Kumulative påvirkninger	32
4.8	Samlet konklusion	32
5.	Beskyttede arter	33
5.1	Eksisterende forhold	33
5.2	Vurdering af påvirkninger af Bilag IV-arter	36
5.2.1	Spidssnudet frø og øvrige padder	36
5.2.2	Odder	37
5.2.3	Markfirben	37
5.2.4	Flagermus	37
5.2.5	Andre bilag IV-arter	38
5.2.6	<i>Fugle</i>	38
5.2.7	<i>Fredede og rødlistede arter</i>	38
5.3	<i>Samlet konklusion</i>	39
6.	Samlet konklusion	40
7.	Referencer	41

1. Baggrund

1.1 Indledning

Dette notat er en supplerende væsentlighedsvurdering for Natura 2000-områder og arter på habitatdirektivets bilag IV, som skal ses som et tillæg til Rapporten Detailprojekt af lavbundsprojekt ved Kragsskovhede (Envidan, 2023).

1.2 Projektbeskrivelse

Projektets formål er at vådgøre et 77,5 ha stort tørveholdigt område ved Jerup i Frederikshavn Kommune. Dermed vil der ske en reduktion i udledningen af klimagassen CO₂ på i alt 1.647 tons årligt og en fjernelse af 2.315 kg kvælstof årligt fra vandmiljøet som følge af ekstensiveret drift på arealet. Projektet er bevilget af Landbrugsstyrelsen Landdistriktsmidler (LDP-ordningen) som et lavbundsprojekt. Arealet drives i dag som almindeligt landbrug i omdrift, bortset fra et ca. 3 ha stort område beskyttet som Habitatnatur af typen skovbevokset tørvemose. For detaljer henvises til vedlagte detailprojekt, desuden henvises til kommunens udkast til afgørelser, der også er vedlagt.

Der er ingen tilløb til projektområdet, der ligger på et vandskel, og effekten opnås derfor alene ved grundvandsstigning i området. De konkrete tiltag er følgende:

Lukning af 1 vandløb og 8 grøfter, ca. 5,12 km

Sløjfning af 2 drænsystemer

Etablering af 15 træspuns

Etablering af op til 16 terrænskrab til brug for jord til grøftefyldning

Etablering af 2 nye grøfter. Ca. 0,87 km

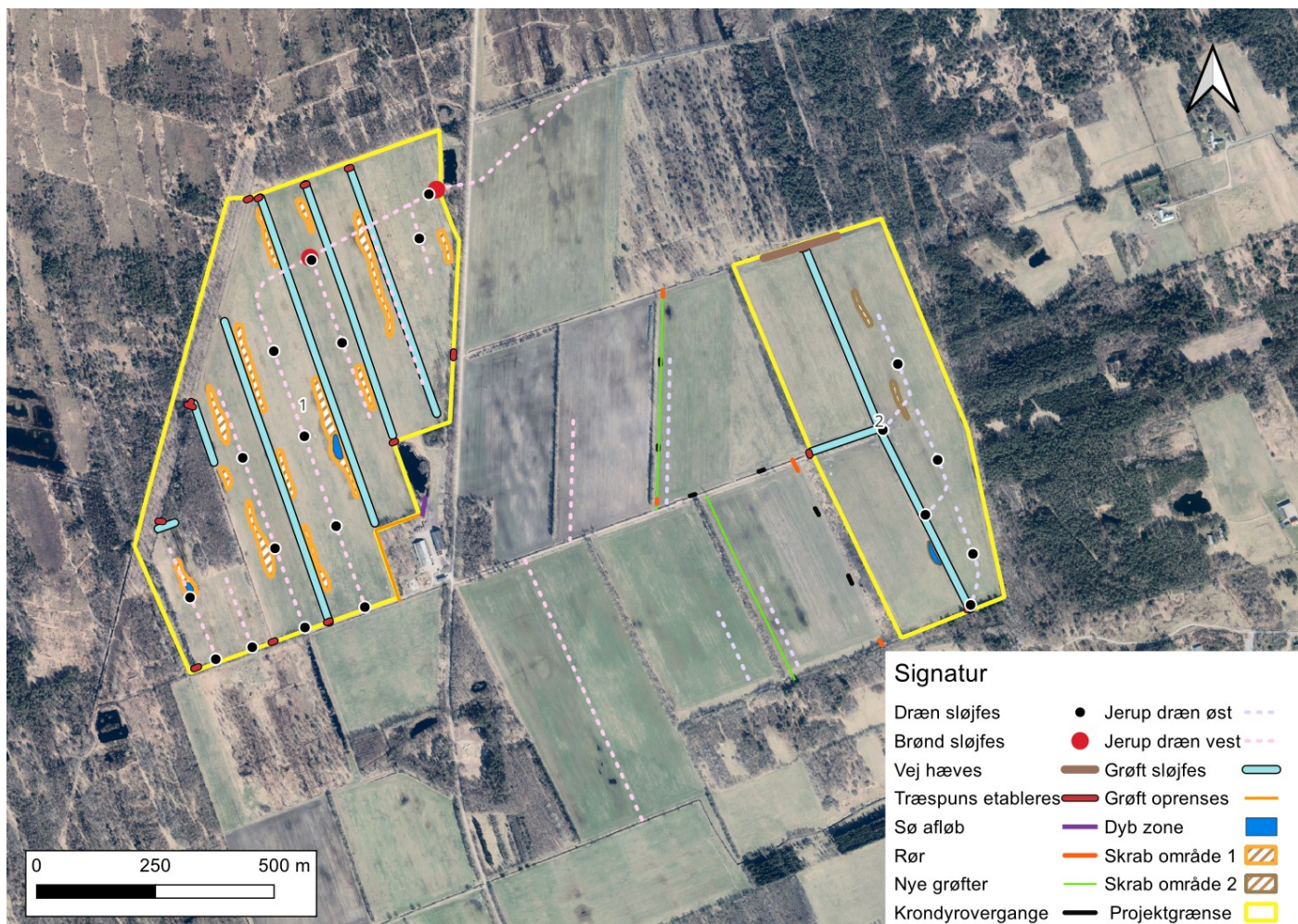
Etablering af 5 røroverkørsler plus 6 kronstyr-overgange

Hævning af markvej på 180 m langt stræk.

Etablering af ny afløb fra eksisterende sø.

Til fyldning af grøfterne bruges jord, der afskrabes i 20-40 cm's dybde i lavere partier i terrænet. Sidstnævnte tiltag vil fremme udviklingen af uens fugtigheds-forhold på de ellers ret flade arealer, og dermed øge biodiversiteten. Flere grøfter er omgivet af en enkelt række træer på én side. Disse træer kan derfor skånes, idet grøfterne lukkes fra den side, der er uden træbevoksning. Nogle af træerne forventes med tiden at gå ud som følge af den hævet grundvandsstand, men de vil så blive omdannet til en ressource af stående dødt ved, som er en mangelvare i landskabet og er gavnlig for biodiversiteten.

Anlægsarbejdet er beskeden med samlet jordflytning på ca. 13.125 m³ og forventes gennemført i et tidsrum på 6 uger. De angivne projekttiltag kan ses på **Fejl! Henvingskilde ikke fundet.**

Figur 1.1 Projekttiltag i klima-lavbundsprojektet Kragsskovhede.

2. Habitatbekendtgørelsen

Habitatbekendtgørelsen fastsætter bindende forskrifter for myndigheder om planlægning og administration, der berører internationale naturbeskyttelsesområder, samt beskyttelse af visse arter. Bekendtgørelsen er en implementering af EU's habitatdirektiv i dansk lov.

Bekendtgørelsens regler skal derfor anvendes, når myndighederne skal planlægge eller træffe afgørelser i sager efter en lang række love på natur- og miljøområdet. Lovene er opført i bekendtgørelsen.

I medfør af normal procedure for udarbejdelse, vurderes det i første omgang, hvorvidt projektet kan medføre en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området og dets udpegningsgrundlag (væsentlighedsvurdering). Såfremt det ikke, på det foreliggende grundlag, klart kan afvises, at der ikke sker nogen væsentlig påvirkning, er der krav om udarbejdelse af en egentlig konsekvensvurdering.

Det følger af Habitatbekendtgørelsen, at der ikke kan meddeles tilladelse efter de nævnte love til et projekt, såfremt en Natura 2000-konsekvensvurdering viser, at projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter vil skade et Natura 2000-område. Projektet må således opgives, eller der må foreslås afhjælpende foranstaltninger (afværgeforanstaltninger), der med tilstrækkelig sikkerhed kan forhindre skaden

2.1 Vejledninger

Miljøstyrelsens Vejledningen om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (Miljøstyrelsen, 2020) er senest opdateret i 2020. Vejledningen er 3. generation, da både første og anden vejledning til habitatdirektivet blev revideret og præciseret efter en række afgørelser i EU-domstolen.

Vejledningen er ikke bindende, men bidrager til fortolkningen af bekendtgørelsen og til, hvordan reglerne for administrationen kan opfyldes. Vejledningerne er udarbejdet ved inddragelse af lovforberedende arbejder, klagenævnspørelser, EU-Kommissionens vejledninger og EU-Domstolens afgørelser.

Derudover har EU-kommissionen i 2021 publiceret "Vejledning om streng beskyttelse af dyrearter af fællesskabsbetydning i henhold til habitatdirektivet" om beskyttelsen af arter opført på habitatdirektivets bilag IV (EU-kommissionen, 2021). Denne vejledning tager hensyn til de praktiske erfaringer fra gennemførelsen af habitatdirektivets bestemmelser om beskyttelse af arter i årene efter offentliggørelsen af den første udgave af vejledningen i 2007.

Ligeledes er der fra nationalt hold netop udarbejdet en ny opdateret version af håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV (Christian Kjær, 2023).

3. Natur

3.1 Områdebeskrivelse

Projektområdet ligger ved Jerup og Kragsskov Heder og Råbjerg Mose vest for Jerup. Det endelige projektområde er 77,5 ha. Projektområdet består af to delområder, som er beliggende ved Jerup Hede og Råbjerg Mose.

Området afgrænses mod vest af Hedegrøften, mens Jerup Å løber nordøst for området, og Kragsskov Å løber syd for projektområdet. Projektområderne består af primært af landbrugsarealer i omdrift og et enkelt moseareal. I det følgende omtales det vestlige projektområde som "delområde 1" og det østlige undersøgelsesområde som "delområde 2" (**Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.**).

Projektområdet ligger i det største sammenhængende rimme-doppe landskab i Danmark. Rimme (forhøjninger) – doppe (lavninger) strukturer dannes i forbindelse med bølgeprocesser på relativt lavt vand (i marint forland) og svarer til sandrevler. Strukturerne er dannet efter sidste istid i takt med, at landet hævede sig efter isens tilbagetrækning. I de lavereliggende dopper er der med tiden dannet tørv. I projektområdet er rimme-doppestrukturen som følge af landbrugsdriften dog stort set fjernet.

Figur 3.1 På ovenstående kort ses de to delområder i projektområdet for lavbundsprojektet ved Jerup og Kragsskov heder (rød afgrænsning). Kilde: Danmarks arealinformation.

3.1.1 Datagrundlag og metode

Der er i forbindelse med den tekniske forundersøgelse, foretaget en skrivebordsscreening af arter på habitatdirektivets bilag IV via arter.dk, naturdata og Danmarks Miljøportal, samt undersøgt for habitatnaturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder via miljøgis.dk.

3.1.2 Feltundersøgelser

I forbindelse med den tekniske forundersøgelse er der foretaget en gennemgang af eksisterende data samt supplerende feltundersøgelser af §3 naturtyper i området. I medfør af opdatering af projektet samt supplerende naturdata, er der i 2023 foretaget supplerende undersøgelser af bilag IV-padder på grundlag af vurdering af behov for undersøgelse af bilag IV-arter.

Følgende naturundersøgelser er foretaget:

- Botanisk kortlægning af beskyttet natur (i forbindelse med forundersøgelsen i 2020).
- Eftersøgning (2023) af bilag IV-arterne:
 - Stor vandsalamander
 - Spidssnudet frø

Der er ikke foretaget flagermusundersøgelser, da de indledende vurderinger på baggrund af forundersøgelsen ikke gav ophav til at vurdere, at projektet kunne påvirke disse. Der er ligeledes ikke eftersøgt odder, da den formodes tilstede i store områder i og omkring projektområdet.

Der er foretaget udvidet vurdering af potentielle rasteområder for spidssnudet frø i 2024 på grundlag af forslag til detailprojektering.

4. Natura 2000

4.1 Eksisterende forhold

Projektområdet ligger inden for Natura 2000-område Natura 2000 område N3, *Jerup hede, Råbjerg og Tolshave Mose*, der består af Habitatområde H3 og Fuglebeskyttelsesområde F6. Hele projektområdet på 77,5 ha overlapper med N3 svarende til 1,7 % af Natura 2000-området.

Begge delområder er beliggende i Natura 2000 område nr. 3 som omfatter habitatområdet H3 og fuglebeskyttelsesområdet F6 – *Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose*. Udpegningsgrundlaget for habitatområde H3 omfatter – jf. den nyeste basisanalyse for området – 23 naturtyper og en art, mens fuglebeskyttelsesområde F6 omfatter 6 arter. De fremgår af **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.**

Det nærmeste Natura 2000-område N4 *Hirsholmene, havet vest herfor og Ellinge Å's udløb* og N214 *Tolne Bakker* ligger henholdsvis i en afstand på 3,7 km øst for og 4,3 km syd for projektområdet.

Delområde 1 afvander primært via ledet Grøft til Jerup Å og delområde 2 til Kragsskov Å. Begge vandløb løber til Kattegat ind i Natura 2000-område N4.

Det vurderes at der ikke vil være en påvirkning på den økologiske integritet for Natura 2000- område N4, da der ikke sker en ændring i afvandingsforholdene til Jerup Å. Der foretages derfor ikke yderligere vurdering af projektets påvirkning på Natura 2000-område N4. Fsva. område N214 ligger det opstrøms og har ingen sammenhæng hydrologisk til projekt-området og vil ikke blive påvirket.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 3		
Naturtyper:	Strandeng (1330)	Grå/grøn klit (2130)
	Klithede* (2140)	Grårisklit (2170)
	Klitlavning (2190)	Enebærklit* (2250)
	Søbred med småurter (3130)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Enekrat (5130)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Højmose* (7110)	Nedbrudt højmose (7120)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Rigkær (7230)	Stilkege-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91Do)	
Arter:	Hedepletvinge (1065)	

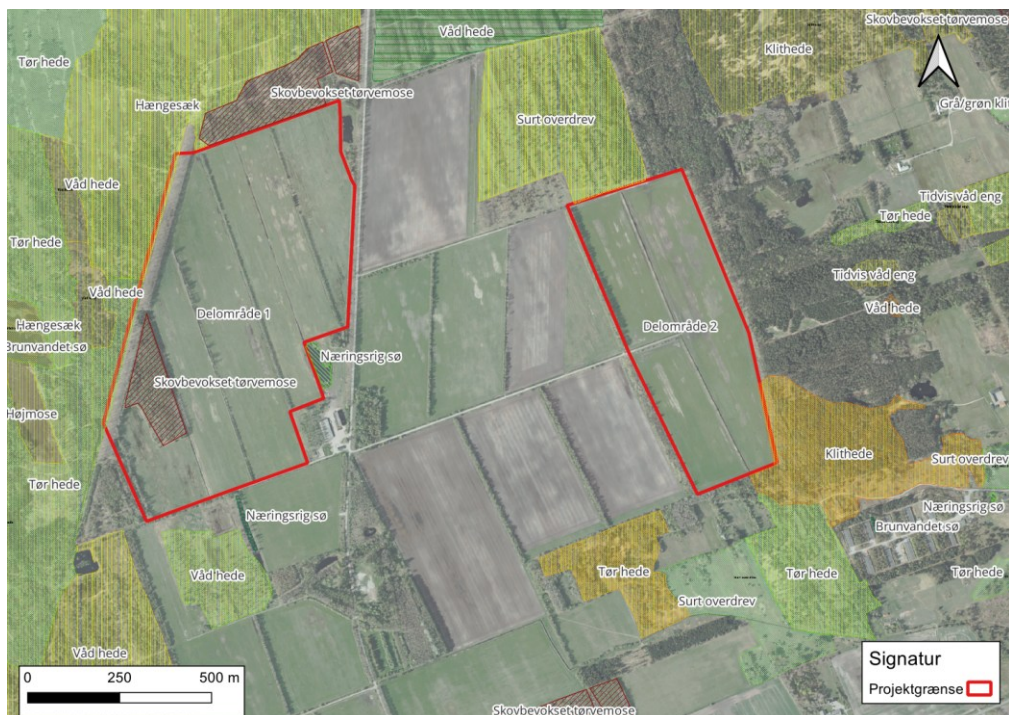
Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 6		
Fugle:	plettet rørvagtel (Y)	engsnarre (Y)
	trane (Y)	tinksmed (Y)
	mosehornugle (Y)	rødrygget tornskade (Y)

Figur 4.1 Udpegningsgrundlaget for Habitatområde H3 og Fuglebeskyttelsesområde F6.

4.1.1 Habitatområde H3

I tæt tilknytning til projektområdet, er der udpeget arealer med naturtyperne skovbevokset tørvemose, våd hede, tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng og hængesæk, som alle er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet H3 (se **Fejl!**

Henvisningskilde ikke fundet.) Derudover er der udpeget arten hedepletvinge for Habitatområde H3. Disse arter og naturtyper beskrives kort i nedenstående afsnit.

Figur 4.2 Oversigt over naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura2000 område H3. Undersøgelsesområdets delområder er vist med rød ramme

4.1.2 Skovbevokset tørvemose (91D0*)

Bevoksninger domineret af birk, skovfyr eller rødgran på fugtig til våd tørveholdig bund med højt grundvandsspejl. Vandet er næringsfattigt, svarende til højmoser og fattigkær. Bundfloraen indeholder tørvemosser og andre planter knyttet til moser med næringsfattige kår.

Typiske arter for området er; hundehvene, dunbirk, grå star, stjernestar, alm. star, næbstar, tørst, spidsblomstret siv, blåtop, skovstjerne, rødgran, skovfyr, tørvemosser (*Sphagnum* spp.), tranebær, mosebølle, engviol og revling.

Tilstanden for naturtypen er ikke vurderet i forbindelse med den seneste basisanalyse, og dermed er der ikke vurderet, hvorvidt naturtypen har gunstig bevaringsstatus. Ved feltbesigtigelsen i 2021 blev der registreret enkelte våde områder, men det dominerende indtryk var, at jordbunden var relativt tør. Dette på trods af, at besigtigelsen blev foretaget i efteråret. I det meget våde forår 2023 kunne igen konstateres at mosen var tør (besigtigelse ved bygherre). Rimme-doppe strukturerne ses ganske tydeligt flere steder, og der er en skovbevoksning i 5-10 m's højde på det meste af arealet. Der sås dødt ved på jorden. I Figur 4.3 ses billedeksempler fra mosearealet.

Ifølge den seneste basisanalyse, er truslerne for naturtypen Skovbevokset Tørvemose: dræning og fravær af naturlig hydrologi. Derudover er direkte påvirkning fra landbrugsdrift på tilstødende arealer en trussel på grund af risikoen for påvirkning fra gødning og sprøjtemidler, der anvendes på landbrugsarealerne.

Derudover er det generelt en trussel for naturtypen, hvis der er mangel på andelen af træer med hulheder eller råd, store træer, stående og liggende dødt.

Figur 4.3 Billeder af Skovbevokset tørvemose i tæt nærhed til undersøgelsesområdet.
Foto: EnviDan A/S.

4.1.3 Våd Hede (naturtype 4010)

Nord for begge delområder er der registreret naturtypen våd hede. Naturtypen er præget af dværgbuske og/eller lave pors, ofte med stort indslag af blåtop, klokkelyng og stedvist en rig urte-, mos- og lavflora.

Ifølge den seneste basisvurdering, er naturtilstanden for det pågældende areal vurderet til at være klasse III – moderat tilstand. Generelt er 211 ha ud af samlet 371 ha våd hede i høj eller god tilstand inden for habitatområde H3, mens 160 ha er i moderat eller ringe tilstand.

Truslerne mod naturtypen er tilgroning med lyskrævende høje urter eller vedplanter. Generelt er naturtypen afhængig af naturlig hydrologi og sårbar overfor direkte påvirkning fra landbrugsdrift på tilstødende arealer.

4.1.4 Tør Hede (naturtype 4030)

Nord for begge delområder er der registreret naturtypen Tør Hede. Typisk udvikler Tør Hede sig på højereliggende arealer, dvs. for området ved Kragsskovhede, vil det ofte være på dopperne. Tør Hede er præget af dværgbuske som Hedelyng, Revling, Tyttebær og Hedemelbærris.

Ifølge den seneste basisvurdering, er naturtilstanden for det pågældende areal vurderet til at være klasse III – moderat tilstand. Generelt er 98 ha ud af samlet 514 ha Tør hede i god tilstand inden for habitatområde H3, mens 416 ha er i moderat eller ringe tilstand.

Truslerne mod naturtypen er tilgroning af lyskrævende naturtyper med høje urter eller vedplanter. Generelt er naturtypen afhængig af naturlig hydrologi og sårbar overfor direkte påvirkning fra landbrugsdrift på tilstødende arealer.

4.1.5 Surt Overdrev (naturtype 6230)

Nord for delområde 2 er der registreret naturtypen Surt Overdrev. Naturtypen omfatter stedvist meget artsrige græs-urtesamfund og findes i mange varianter og overgangsformer afhængig af jordbundsforholdene.

Ifølge den seneste basisvurdering, er naturtilstanden for det pågældende areal vurderet til at være klasse II – god tilstand. Generelt er 55 ha ud af samlet 71 ha Surt overdrev i god eller høj tilstand inden for habitatområde H3, mens 16 ha er i moderat tilstand.

Generelt er truslerne mod naturtypen tilgroning af lyskrævende naturtyper med høje urter eller vedplanter; manglende pleje i form af afgræsning.

4.1.6 Hængesæk (naturtype 7140)

Nord for delområde 2 er naturtypen Hængesæk registreret. Hængesæk består af et flydende plantedække i vand, langs søer og vandløb, i forbindelse med kildevæld eller i lavninger i kær og heder. Hængesæk kan over tid udvikle sig til højmose.

Ifølge den seneste basisvurdering, er naturtilstanden for det pågældende areal vurderet til at være klasse II – god tilstand. Generelt er samtlige 112 ha med Hængesæk i god eller høj tilstand indenfor habitatområde H3.

Tilstedeværelsen af Hængesæk er betinget af stabil, høj vandstand af næringsfattigt vand. Dermed er truslerne mod Hængesæk uhensigtsmæssig/unaturlig hydrologi.

4.1.7 Tidvis Våd Eng (6410)

Øst for delområde 2 er naturtypen Tidvis våd eng registreret. Tidvis våd eng indgår ofte i mosaik med Surt Overdrev og Riggær på flade arealer, mens naturtypen i rimme-doppe områder er i mosaik med Våd Hede og Hængesæk.

Ifølge den seneste basisvurdering, er naturtilstanden for det pågældende areal vurderet til klasse IV – ringe tilstand. Generelt er 153 ha ud af samlet 334 ha Tidvis Våd Eng i høj eller god tilstand inden for habitatområde H3, mens 181 ha er i moderat eller ringe tilstand.

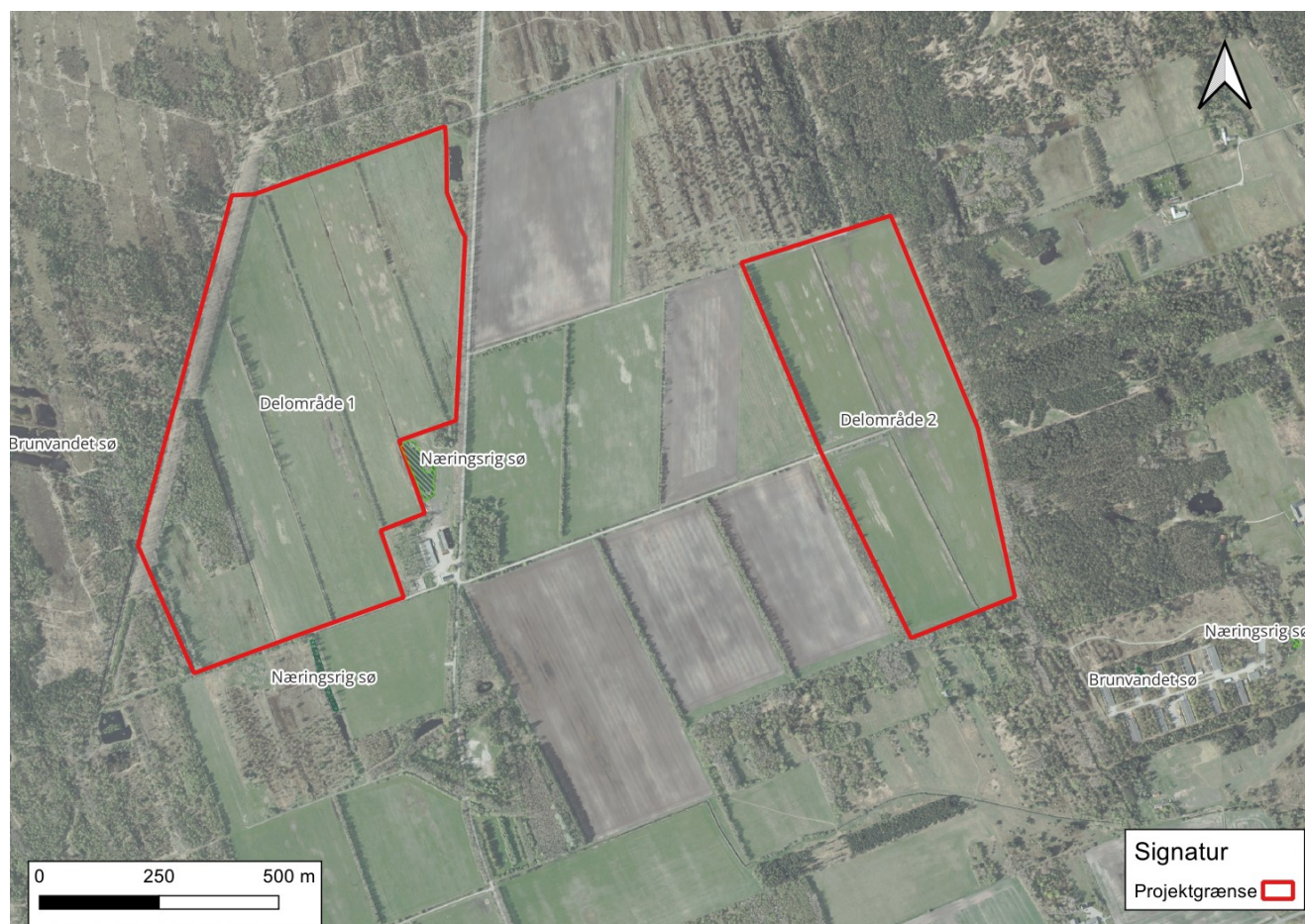
Tilstedeværelse af Tidvis Våd Eng er betinget af naturlig og fluktuerende hydrologi, fravær af gødsning samt drift i form af høslet eller græsning.

4.1.8 Klithede (2140)

Der er 232 ha i alt, og af disse er 1/3, 76 ha, i god tilstand med lav græs- og urtevegetation, god dækning med dværgbuske og uden tilgroning med vedplanter eller invasive arter. De øvrige 2/3 af klithederne, 155 ha, er overvejende i moderat tilstand med begyndende tilgroning med mellemhøje og høje græsser og urter, og spredt tilstedeværelse af invasive arter. Nærmeste registrerede klithede nær projektets delområder ligger ca. 200 meter nordøst for delområde 2. I seneste basisanalyse er arealet vurderet til at have en moderat naturtilstand (III).

4.1.9 Næringsrig sø (3150)

Øst for delområde 1 er der registreret en Næringsrig Sø. Naturtypen omfatter mere eller mindre næringsrige søer og vandhuller, hvor der enten findes fritflydende vandplanter eller visse store arter af vanddaks, nemlig glinsende, hjertebladet eller langbladet vanddaks. Vandet kan være rent og klart med mange undervandsplanter, men er i mange søer blevet mere eller mindre grumset grundet tilførsel af næringsstoffer. Søen er i seneste basisanalyse vurderet til klasse II – god tilstand. Der er kortlagt 15 søer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). Tre af disse er beregnet til at være i høj tilstand, 11 til at være i god tilstand og en er beregnet til at være i moderat tilstand.

Figur 4.4 Næringsrig sø op mod Delområde 1.

4.1.10 Hedepletvinge (1065)

Hedepletvinge lever i små kolonier på fugtige og tørre arealer på mager jord, hvor der er forekomst af plante djævelsbid, som er larvens værtsplante. Tidligere var arten

udbredt i hele Danmark, men findes i dag kun i Jylland. Habitatområde H3 er et kerneområde for Hedepletvinge og den er udbredt i området. Jf. seneste basisanalyse er udbredelse af Hedepletvinge øget i området og der vurderes ikke at være væsentlige trusler for den samlede bestand af Hedepletvinge i H3.

Hedepletvinge er jf. seneste basisanalyse ikke fundet indenfor selve projektområdet. Der er i forbindelse med kortlægningen af natur i arealet ikke fundet værtsplanten djævelsbid indenfor projektområdet, det vurderes på den baggrund at der ikke er egnede levesteder for arten inde i projektområdet.

4.2 Fuglebeskyttelsesområde F6

4.2.1 Engsnarre (ynglefugl)

Engsnarre yngler i Danmark på fugtige enge med relativ høj græsvegetation uden træer og buske, og i flere tilfælde registreres arten også i kornmarker, men der er dog næppe tale om yngleforekomst på landbrugsarealerne (jfr. Revideret basisanalyse 2022-27 (Miljøstyrelsen, 2021)). I fuglebeskyttelsesområdet er engsnarre kun overvåget i 2018, hvor arten ikke blev registreret. Med områdets tilgroede moseflader og kun begrænsede ynglemuligheder i form af lysåbne våde engarealer, vurderes det, at arten sandsynligvis aldrig vil blive en fast ynglefugl i området.

4.2.2 Plettet Rørvagtel (ynglefugl)

Plettet Rørvagtel yngler i ferske sumpområder, hvor vanddybden ikke overstiger 30 cm. I fuglebeskyttelsesområdet F6 er der kortlagt 1 levested for Plettet Rørvagtel, som er et 27 ha stort område umiddelbart vest for det vestlige projektområde. Tilstanden i området er jf. seneste basisanalyse beregnet som god, da de hydrologiske forhold er ideelle for fuglearten. Dog er der generelt i fuglebeskyttelsesområdet F6 begrænsede levesteder for arten.

De væsentligste trusler for arten er afvanding og tilgroning med vedplanter.

4.2.3 Trane (ynglefugl)

Trane yngler i Danmark i mere eller mindre uforstyrrede moser, hedemoser og andre vådområder. I de seneste år er der konstateret en markant fremgang i antallet af ynglefugle i Danmark og i fuglebeskyttelsesområdet F6 er der registreret i alt 8 ynglepar. Områdets store sammenhængende våde og tørre naturtyper giver gode muligheder for arten og lokalt vurderes der jf. basisanalysen ikke at være væsentlige trusler mod arten.

4.2.4 Tinksmed (ynglefugl)

Tinksmed er i Danmark tæt knyttet til næringsfattige hedemoser med småsøer og kær på store heder. I fuglebeskyttelsesområdet F6 er der kortlagt 1 levested for Tinksmed, som er et 27 ha stort område umiddelbart vest for delområde 1 (samme levested som for Plettet Rørvagtel). Tilstanden i området er jf. seneste basisanalyse beregnet som god, da de hydrologiske forhold er ideelle for fuglearten. Dog er der generelt i fuglebeskyttelsesområdet F6 begrænsede levesteder for arten.

De væsentligste trusler for arten er afvanding og tilgroning med vedplanter.

4.2.5 Mosehornugle (ynglefugl)

Mosehornugle yngler i Danmark på udyrkede arealer som strandenge, heder, ådale og kulturprægede græsarealer. Den har tidligere været almindelig i Danmark, men i dag findes nu få ynglepar i Vadehavsområdet. I fuglebeskyttelsesområde F6 er arten ikke registreret.

4.2.6 Natravn (ynglefugl)

Natravn yngler på heder med spredt bevoksning af fyrretræer på sandet jordbund. I fuglebeskyttelsesområdet F6 er der registreret i alt 35 ynglepar. Områdets store

nåletræs-plantager med lysninger samt moseflader giver gode muligheder for arten; lokalt vurderes der jf. basisanalysen ikke at være væsentlige trusler mod arten.

4.2.7 Hedelærke (ynglefugl)

Hedelærke yngler i åbne, sandede områder med spredt vegetation. I fuglebeskyttelsesområdet F6 er der registreret i alt 9 ynglepar. Området store nåletræs-plantager med lysninger samt moseflader giver gode muligheder for arten og lokalt vurderes der jf. basisanalysen ikke at være væsentlige trusler mod arten.

4.2.8 Rødrygget Tornskade (ynglefugl)

Rødrygget Tornskade yngler i mere eller mindre lysåbne naturtyper, herunder heder, overdrev samt ådale. I fuglebeskyttelsesområdet F6 er der registreret i alt 11 ynglepar. Området store nåletræs-plantager med lysninger samt moseflader giver gode muligheder for arten og lokalt vurderes der jf. basisanalysen ikke at være væsentlige trusler mod arten.

4.3 Vurdering af påvirkninger

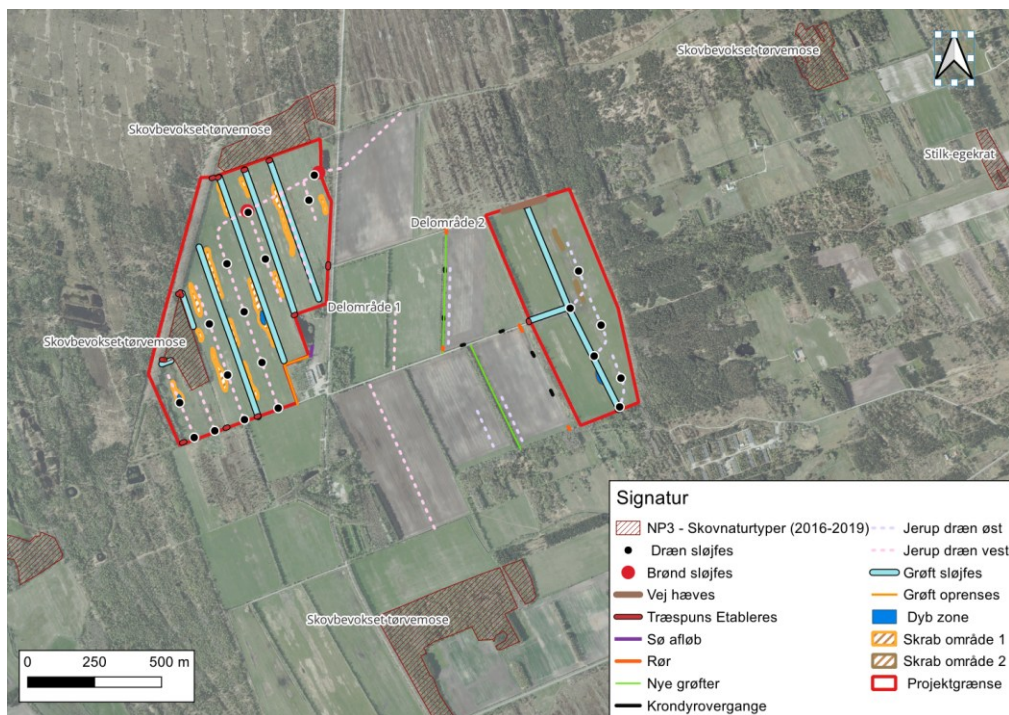
Vurdering af påvirkninger på N3 Habitatområde H3

Bevaringsmålsætningen for Natura 2000-området er at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, områderne er udpeget for jf. habitatbekendtgørelsens § 4. Ved en naturtypes bevaringsstatus forstås resultatet af alle de forhold, der indvirker på naturtypen og som på lang sigt kan få indflydelse på dens udbredelse jf. habitatbekendtgørelsens § 4 stk. 3, 3. Naturtypernes bevaringsstatus anses for gunstige, når deres naturlige udbredelsesområde er stabilt eller i fremgang, og at deres struktur, funktion og typiske arter er sikret på lang sigt.

4.3.1 Skovbevokset Tørvemose (91Do*)

Nord for delområde 1 og indenfor dette delområde ligger der arealer, som er registreret som Skovbevokset tørvemose, som er på udpegningsgrundlaget for habitatområde H3.

Ingen anlægstiltag vil foregå på arealer med Skovbevokset tørvemose (se **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.**), og arealerne anvendes ikke til oplagring af materialer, adgangsvej eller lignende. En påvirkning under anlægsarbejdet kan derfor afvises.

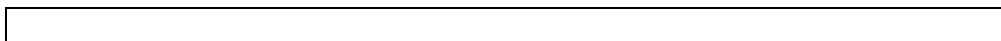
Figur 4.5 Tiltagskort der viser de planlagte anlægstiltag i området, samt placering af arealer med Skovbevokset tørvemose (rød skravering).

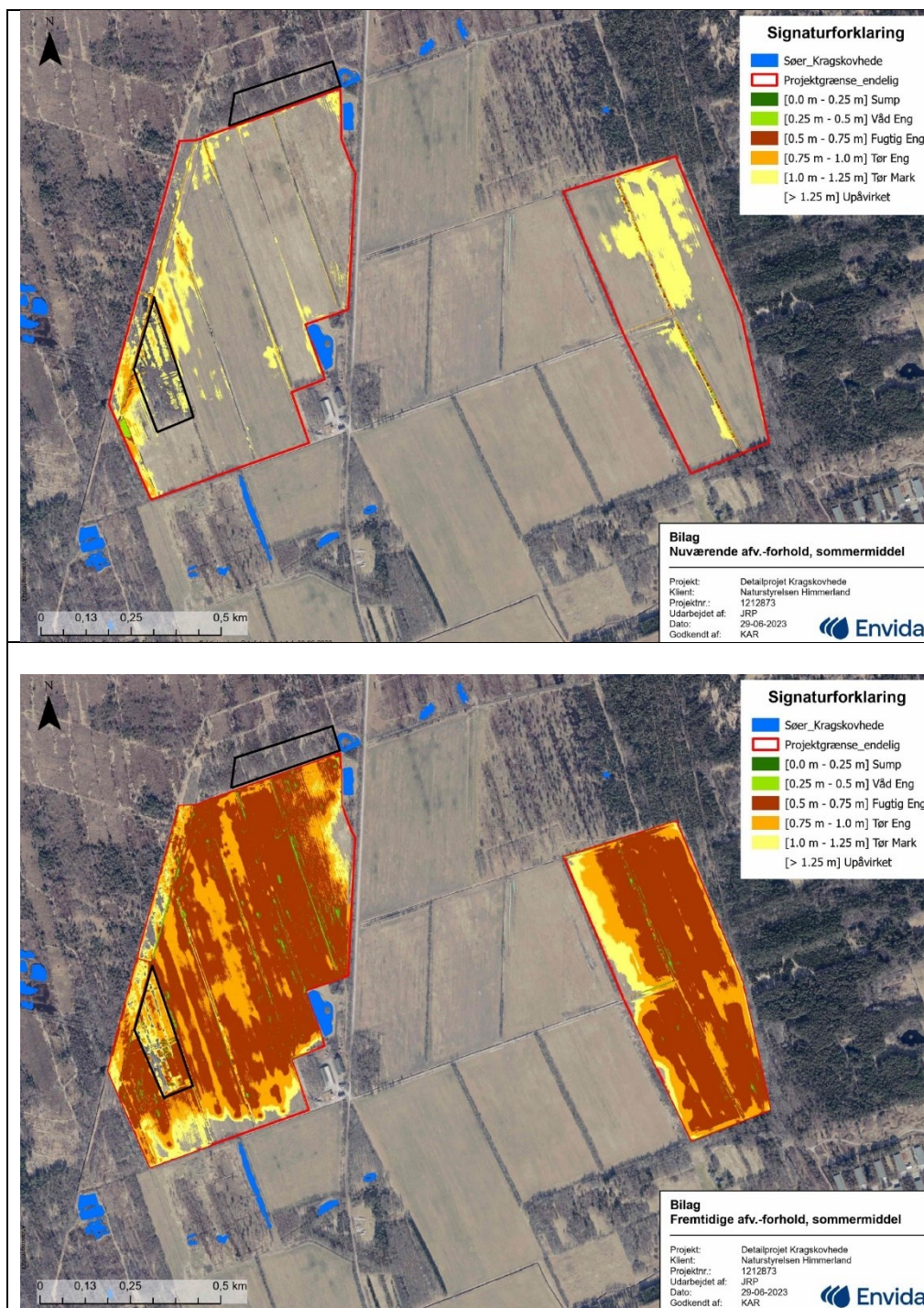
Når projektet er etableret, dvs. de nærliggende grøfter er sløjfet, fører det til, at grundvandspejlet vil stige i mosearealet, idet dræningen af arealerne ophører. Beregnede afvandingsmæssige forhold ses i Figur 4.6. Grundvandsstanden ved en sommerrmiddel forventes at stige med 0,5-0,75 cm i området. Denne øgede fugtighed i området vurderes at være positivt for den kortlagte Skovbevoksede tørvemose, eftersom der ved besigtigelsen blev observeret en del nåletræer i området, hvilket indikerer en relativt tør tilstand, og mere tør end normalt for naturtypen. Vurderingen er derfor, at habitatnaturtypen i t får gavn af projektet.

Landbrugsdriften i projektområdet indstilles, hvilket vil minimere truslen fra direkte påvirkning af gødning og sprøjtegifte. Der etableres ikke overrisling eller anden tilførsel af overfladevand.

Den nordlige nuværende grøft bevares som projektgrænse og der sker derfor ingen påvirkning af afvandingen og dermed forholdene for naturtypen nord for delområde 1.

Vurderingen er derfor, at arealerne med Skovbevokset tørvemose vil have gavn af projekttiltagene. Det skitserede projekt vil ikke forhindre eller forringe muligheden for, at naturtype Skovbevokset tørvemose opnår gunstig bevaringsstatus inden for habitatområdet H3. Projektet mindsker de aktuelle trusler for naturtypen, idet den nærliggende landbrugsdrift ophører og der etableres naturlig hydrologi i området. En væsentlig påvirkning af habitatnaturtypen Skovbevokset tørvemose såvel i anlægsfasen som efter en realisering af projektet, kan dermed afvises.

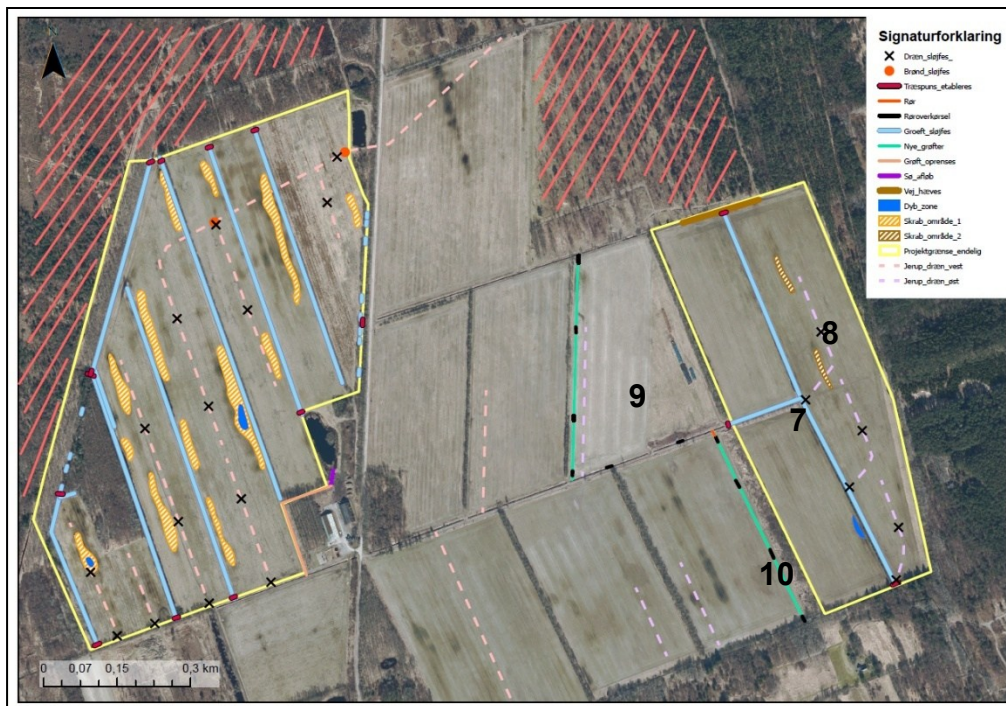

Figur 4.6 Afvandingskort ved en sommermiddel for de nuværende (øverst) og de fremtidige (nederst) forhold, samt placering af arealer med Skovbevokset tørvemose (sorte polygoner).

4.3.2 Våd Hede (4010)

Nord for begge delområder og vest for delområde 1 grænser projektet op til arealer kortlagt som naturtypen Våd hede, som er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet H3.

Ingen anlægstiltag vil foregå på arealerne med Våd hede (se Figur 4.7) og arealerne vil ligeledes ikke blive anvendt til oplagring af materialer, adgangsvej eller lignende. En påvirkning under anlægsarbejdet kan derfor afvises.

Figur 4.7 Tiltagskort der viser de planlagte anlægstiltag i området, samt placering af arealer med Våd hede i mosaikstruktur med Tør hede (skravering)

Grøften nord for delområde 2 bevares delvist. Grøft nr. 8 sløjfes og det får konsekvenser for den nordlige grøfts afløb, som derfor flyttes længere mod vest og føres i en ny grøft mod syd. Den eksisterende åbne grøft langs habitatområdet og projektgrænsen til delområde 2 kommer fremadrettet til at fungere som en blind grøft. Bundkoten i den nye grøft kommer til at ligge højere end bundkoten i den eksisterende grøft, da afløbet flyttes mod vest og dermed lidt højere op i terrænet. Vandet i den blinde grøft skal derfor fremadrettet nå et lidt højere niveau, før det løber væk end i dag. Denne hævnings af vandspejlet i grøften er dog meget begrænset, og så lille (0,2 - 0,3 m) at det ikke påvirker afvandingstilstanden væsentligt i den våde hede nord for delområde 2.

Den nuværende grøft mod nord i delområde 1 og dens afløb bevares som projektgrænse, og det samme gælder grøften/vandløbet mod vest. Der sker derfor heller ingen påvirkning af afvandingen og dermed forhold for naturtypen udenfor delområde 1.

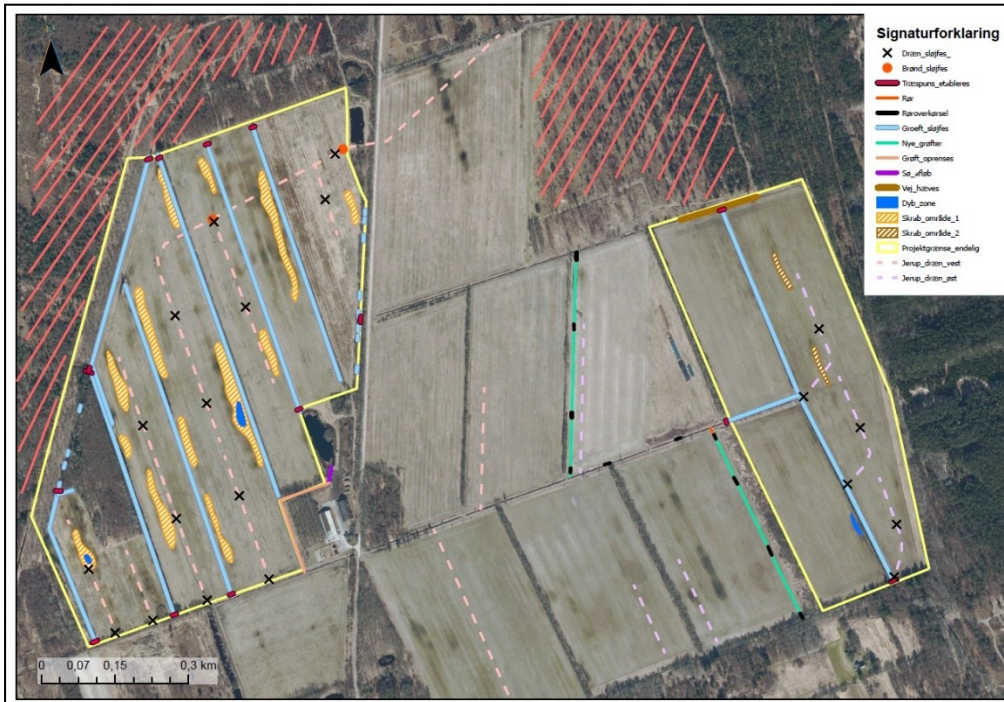
Landbrugsdriften i projektområdet indstilles, hvilket vil minimere truslen fra direkte påvirkning af gødning og sprøjtegifte. Der etableres ikke overrisling eller anden tilførsel af overfladevand.

Arealerne med Våd hede vil have gavn af projekttiltagene og ophør af effekter af landbrugsdrift på naboarealer, og det vurderes, at det skitserede projekt ikke vil forhindre eller forringe muligheden for, at naturtypen Våd hede opnår gunstig bevaringsstatus inden for habitatområdet H3.

En væsentlig påvirkning af habitatnaturtypen Våd hede såvel i anlægsfasen som efter en realisering af projektet, kan dermed afvises

4.3.3 Tør Hede (4030)

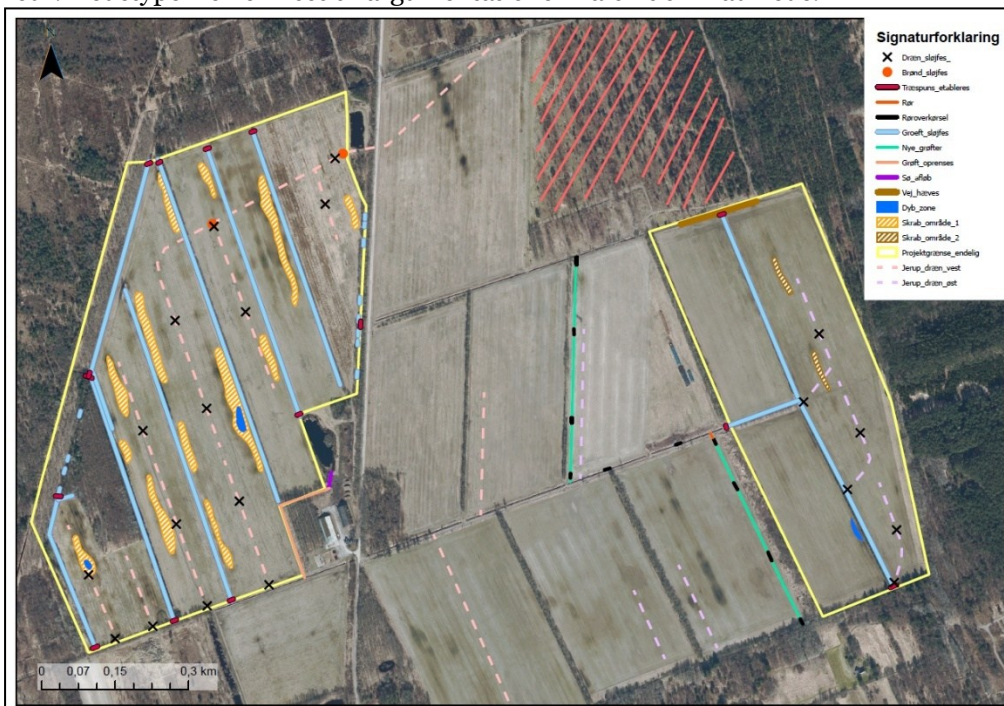
Nord for begge delområder og vest for delområde 1 grænser projektet op til arealer kortlagt som naturtypen Tør hede, som er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet H3. De to naturtyper våd og tør hede ligger blandet som mosaik, dvs. Figur 4.7 og Figur 4.8 er ens, der henvises til afsnittet om våd hede, idet argumentationen for at der ingen påvirkning er, er enslydende.

Figur 4.8 Tiltagskort der viser de planlagte anlægstiltag i området, samt placering af arealer med Tør hede i mosaikstruktur med Våd hede (rød skravering)

4.3.4 Surt Overdrev (6230)

Nord for delområde 2 er der registreret naturtypen Surt Overdrev, som er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet H3. Idet surt overdrev (se Figur 4.9) indgår i mosaik med tør og våd hede på en delmængde af det areal, der er behandlet ovenfor vedr. Hedetyperne henvises til argumentationen i afsnit om våd hede.

Figur 4.9 Tiltagskort der viser de planlagte anlægstiltag i området, samt placering af arealer med Surt overdrev i mosaikstruktur med Våd hede og Tør hede (rød skravering).

4.3.5 Hængesæk (7140)

Nord og nordvest for delområde 1 er der registreret naturtypen Hængesæk, som er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet H3. Arealet (se Figur 4.10) befinder sig på det samme areal, som Våd hede og der henvises til argumentationen ovenfor.

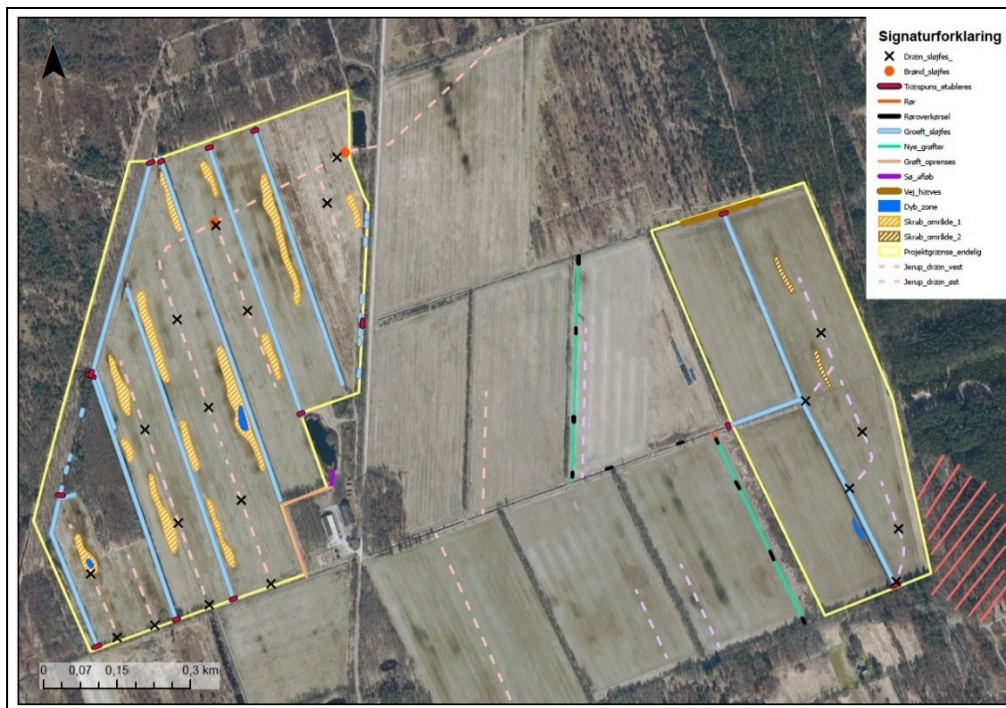

Figur 4.10 Tiltagskort der viser de planlagte anlægstiltag i området, samt placering af arealer med Hængesæk i mosaikstrukturen med arealer med Tør hede og Våd hede (rød skravering)

4.3.6 Tidvis Våd Eng (6410)

Sydøst for delområde 2 er der registreret naturtypen Tidvis våd eng (se Figur 4.11), som er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet H3.

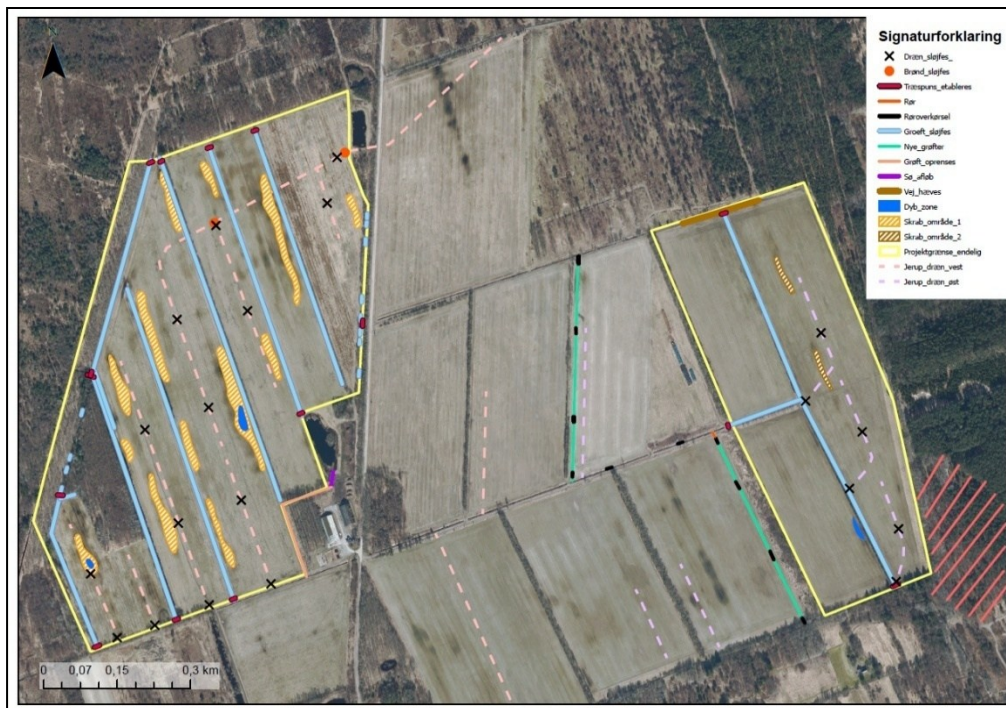
Der er ingen anlægstiltag, oplagring af materialer, adgangsvej eller lignende på arealet, og der er derfor ingen påvirkning i anlægsfasen.

Figur 4.11 Tiltagskort der viser de planlagte anlægstiltag i området, samt placering af arealer med Tidvis våd eng i mosaikstruktur med Klithede (rød skravering)
 Langs den østlige projektgrænse til delområde 2 planlægges der ikke projekttiltag og beregninger af de afvandingsmæssige forhold viser, at der ikke sker nogle ændringer i området med Tidvis våd eng relateret til projektet.
 En væsentlig påvirkning af habitatnaturtypen Tidvis våd eng i anlægsfasen eller efter en realisering af projektet, kan dermed afvises.

4.3.7 Klithede (2140)

Øst for det delområde 2 er der registreret naturtypen Klithede, som er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet H3. Forekomsten af Klithede i det konkrete område er særlig betinget af topografien i området og en velbevaret rimme-dobbe struktur. Arealet (se Figur 4.12) omfatter det samme areal som naturtypen Tidvis våd eng, hvor de to naturtyper indgår i en mosaik, og der henvises til afsnittet vedr. denne.

Figur 4.12 Tiltagskort der viser de planlagte anlægstiltag i området, samt placering af arealer med Klithede i mosaikstruktur med Tidvis våd eng (rød skravering)

4.3.8 Næringsrig Sø (3150)

Ved den næringsrige sø skal der etableres et nyt udløb, som compensation for det nuværende der lukkes. Det nye udløb etableres ved at der nedgraves et nyt 35 m langt Ø250 mm rør, der får udløb i en eksisterende grøft syd for søen. Nedgravningen af det nye rør vil foregå i een arbejds gang, hvor renden til det nye rør fra grøften og op mod søen graves først, dog uden at søens brink gennemgraves. Derefter lægges det nye rør ned i den gravede rende og røret trykkes det sidste stykke gennem brinken og ud i søen. Derved kan røret etableres uden at brinken gennembrødes, og vandet dermed ville kunne løbe ud af søen. Derefter tildækkes røret med det opgravede materiale, og tuden på rørets ende i søen påsættes.

Anlægsarbejdet er af meget lille omfang og påvirker kun en meget lille del af søens brink. Selve påvirkningen ved anlægsarbejdet er midlertidig og fuldkommen reversibel, da de plantearter der vokser på brinken, er almindelige og hurtigt voksende arter. Dermed vil brinken være fuldt reetableret efter en vækstsæson.

Det kan dermed afvises at projektets anlægsarbejde medfører væsentlige påvirkninger af naturtypen næringsrig sø.

I driftsfasen vurderes det at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning af naturtypen, da det eneste der ændres er, hvor udløbet til søen er. Der vurderes at der ikke vil være en ændring

4.3.9 Andre naturtyper

Natura 2000-område N3 indeholder følgende andre naturtyper: Strandeng (1330), Grå/grøn klit (2130), grårisklit (2130), klitlavning (2190), enebærklit (2250), søbred med småurter (3130), kransnålalge-sø (3140), brunvandet sø (3160), vandløb (3260), enekrat (5130), urtebræmme (6430), højmose (7110), nedbrudt højmose (7120), tørvelavning (7150), rigkær (7230), stilkege-krat (9190).

Da anlægsarbejderne er af meget lokal karakter og kun sker indenfor projektområdet vurderes det at der i anlægsfasen ikke vil være en påvirkning af naturtyper i forbindelse med anlægsarbejderne. Det vurderes samtidigt at disse naturtyper ikke vil blive

påvirkede af en ændret hydrologi i projektområdet, da denne er lokal og ikke vil ændre på afstrømningsforhold udenfor projektområdet.

4.3.10 Hedepletvinge (1065)

Sommerfuglen Hedepletvinge har habitatområde H3 som et kerneområde, og den er udbredt i området. Arten er ikke fundet indenfor projektområdet, men i områder der grænser op til det.

Der er ikke i projektområdet egnede habitater som efterstræbes af hedepletvinge, idet den søger overgangszoner mellem fugtige og tørre arealer såsom fugtige heder, tørve-moser og ugødede enge. Arealerne i projektområdet drives med gødskning og slæt og endvidere er de afvandede. Planten djævelsbid forekommer ikke i projektområdet, der er præget af kulturgræsser. Der er således ikke risiko for påvirkning af hedepletvinge i hverken anlægsfasen eller driftsfasen.

Da der ikke sker anlægsarbejder, kørsel, oplagring af materialer, mm udenfor projektområdet kan en påvirkning under anlægsarbejdet derfor afvises.

Jf. den seneste basisanalyse er der ikke væsentlige trusler for den samlede bestand af Hedepletvinge i H3. En realisering af projektet vil medføre, at de arealer der i dag dyrkes, overgår til natur, og dermed vil der ske en udvidelse af potentielle levesteder for Hedepletvinge. En væsentlig påvirkning af arten Hedepletvinge efter realisering kan dermed afvises.

4.4 Fuglebeskyttelsesområde F6

4.4.1 Engsnarre

Engsnarre lever i fugtige enge, uden træer og buske. Arten trives hvor der er høj græsvegetation og fugtig jordbund.

Engsnarre er omfattet af fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I og indgår i NOVANA artsovervågningen, hvor forekomsten af denne art senest blev undersøgt i 2023 (DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 2024). Overvågningen af denne art foretages efter Intensiv 1-programmet og kun i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget. Bestandsudviklingen for denne art er vurderet til at være stabil-fluktuerende. Denne art blev ikke registreret i F6 i forbindelse med NOVANA-overvågningen, men der findes registreringer i DOF-databasen (Miljøstyrelsen, 2021). Der blev ikke registreret ynglepar indenfor eller i umiddelbar nærhed til projektområdet.

Natura 2000-områdets overordnede målsætning er at udvikle arealer og tilstande for arternes levesteder og dermed bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Den konkrete målsætning for fuglene tager udgangspunkt i deres levesteder og bestandsstørrelse. For fuglebeskyttelsesområde F6 består de specifikke retningslinjer af udtagning af kulstofholdige lavbundsjord, som kan gavne bestanden af Engsnarre i området (Miljøstyrelsen Nordjylland, 2023). Indeværende projekt ved Kragsskovhede bidrager netop til denne specifikke målsætning. Engsnarre har i dette fuglebeskyttelsesområde en meget fluktuerende forekomst og på grund af områdets tilgroede moseflader og begrænsede ynglemuligheder i form af lysåbne våde engarealer, er det vurderet, at arten sandsynligvis aldrig vil blive en fast ynglefugl i fuglebeskyttelsesområde F6 (Miljøstyrelsen, 2021). Hverken anlægsarbejdet eller selve projektet vurderes at medføre negative påvirkninger på den stabil-fluktuerende bestandsudvikling, bestand eller levesteder. Dette begrundes med, at der hverken er registreret ynglepar, findes potentielle yngleområder eller levesteder indenfor projektområdet, som kunne blive påvirket af anlægsarbejdet. Generelt vil støj fra anlægsarbejdet være begrænset og ikke overstige den støj udvikling der i dag er fra området via den landbrugsmæssige drift. Derudover findes der under de nuværende forhold ikke potentielle levesteder eller rasteområder for Engsnarre indenfor projektområdet, da de fugtige enge den lever i, ikke er til stede på de nuværende landbrugsområder. De

væsentligste trusler for arten er tab af ynglehabitater og høslet. Det vurderes at projektet kan have en positiv påvirkning for Engsnarre, da projektområdet på sigt kan udvikle sig til yngleområder for arten, i kraft af den planlagte genopretning af den naturlige hydrologi og dermed genskabelse af fugtige engområder.

Engsnarre er beskyttet efter fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5, som er implementeret i dansk lovgivning i bl.a. artsfredningsbekendtgørelsen, hvorfor der er forbud mod indfangning, forsætlig forstyrrelse og individdrab samt der er beskyttelse af æg og reder. Det vurderes, at det planlagte anlægsarbejde eller forstyrrelser herfra ikke vil påvirke nogle af disse parametre eller bestandsstørrelsen af Engsnarre. Dette begrundes med at anlægsarbejdet udelukkende forekommer i områder hvor der ikke er registreret individer, æg og reder forekommer, samt at arealet er drevet landbrugsmæssigt, hvorfor arealerne ikke er egnede som yngleområde.

Det kan dermed afvises at projektet medfører væsentlige påvirkninger eller forstyrrelser af Engsnarre. Ligeledes kan det afvises, at Engsnarres bestandsstørrelse, kortlagte levesteder og rasteområder påvirkes væsentligt ved realisering af projektet.

4.4.2 Plettet rørvagtel

Plettet rørvagtel er en sjælden ynglefugl i Danmark, som foretrækker sumpede vådområder, ferske enge og ådale, hvor vanddybden ikke overstiger 30 cm. Derudover har den behov for rigelig vegetation, som den benytter til skjulesteder.

Plettet rørvagtel er omfattet af fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I og indgår i NOVANA artsovervågningen, hvor forekomsten af denne art, i fuglebeskyttelsesområder, senest blev undersøgt i 2023. Overvågningen af denne art foretages efter Intensiv 1-programmet, som er opsøgende overvågning af artens bestandsstørrelse og udbredelse i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget. Bestandsudviklingen for denne art er vurderet til at være stabil-fluktuerende, men arten blev ikke registreret ynglende i fuglebeskyttelsesområde F6 i NOVANA-overvågningen fra 2023 (DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 2024). Der er kortlagt 1 levested for Plettet rørvagtel, som er et 27 ha stort område umiddelbart vest for det vestlige projektområde. Tilstanden i området er jf. seneste basisanalyse beregnet som god, da de hydrologiske forhold er ideelle for fuglearten.

Natura 2000-områdets overordnede målsætning er at udvikle arealer og tilstande for arternes levesteder og dermed bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Den konkrete målsætning for fuglene tager udgangspunkt i deres levesteder og bestandsstørrelse. Plettet rørvagtel har i dette fuglebeskyttelsesområde en meget fluktuerende forekomst og på grund af områdets tilgroede moseflader og begrænsede ynglemuligheder i form af lysåbne våde engarealer, er det vurderet, at arten sandsynligvis aldrig vil blive en fast ynglefugl i fuglebeskyttelsesområde F6 (Miljøstyrelsen Nordjylland, 2023). Hverken anlægsarbejdet eller selve projektet vurderes at medføre væsentlige negative påvirkninger på den stabil-fluktuerende bestandsstatus eller levesteder. Dette begrundes med, at det nuværende kortlagte levested ligger 700 m vest for projektområdet og hverken påvirkes af de planlagte anlægsaktiviteter og den aktivitet og støj som anlægsarbejdet vil medføre i anlægsperioden eller selve projektet i driftsfasen. Generelt vil støj fra anlægsarbejdet være begrænset og ikke overstige den støj udvikling der i dag er fra området via den landbrugsmæssige drift. Derudover findes der under de nuværende forhold ikke potentielle levesteder eller rasteområder for Plettet rørvagtel indenfor projektområdet, da de ferske sumpområder den lever i, ikke er til stede på de nuværende landbrugsområder. Der er generelt begrænsede levesteder for arten i fuglebeskyttelsesområdet F6. De væsentligste trusler for arten er afvanding og tilgroning af dens levesteder med vedplanter. Det vurderes, at projektet kan have en positiv påvirkning for Plettet rørvagtel, da projektområdet på sigt kan udvikle sig til levested for arten, i kraft af den

planlagte genopretning af den naturlige hydrologi og dermed genskabelse af sump-områder.

Plettet rørvagtel er beskyttet efter fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5, som er implementeret i dansk lovgivning i bl.a. artsfredningsbekendtgørelsen, hvorfor der er forbud mod indfangning, forsætlig forstyrrelse og individdrab, og der er beskyttelse af æg og reder. Det vurderes at det planlagte anlægsarbejde eller forstyrrelser herfra ikke vil påvirke nogle af disse eller bestandsstørrelsen af Plettet rørvagtel. Dette begrundes med at anlægsarbejdet udelukkende forekommer i områder, hvor der ikke er registreret individer, æg eller reder, samt at arealet er drevet landbrugsmæssigt, hvorfor arealerne ikke er egnede som yngleområde.

Det kan derfor afvises, at projektet medfører væsentlige påvirkninger eller forstyrrelser af Plettet rørvagtel. Ligeledes kan det afvises, at Plettet rørvagtels bestandsstørrelse, kortlagte levesteder og rasteområder påvirkes væsentligt ved realisering af projektet.

4.4.3 Tinksmed

Tinksmed er i Danmark tæt knyttet til næringsfattige hedemoser med småsøer og kær på store heder.

Tinksmed er omfattet af fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I og indgår i NOVANA artsovervågningen, hvor forekomsten af denne art, i fuglebeskyttelsesområder, senest blev undersøgt i 2023 (DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 2024). Overvågningen af denne art foretages efter Intensiv 1-programmet, hvor potentielle yngleområder blev gennemgået både indenfor og udenfor beskyttelsesområderne, selvom overvågningen formelt kun foretages indenfor fuglebeskyttelsesområderne. Bestandsudviklingen for denne art er vurderet til at være stigende, med en kraftig stigning mellem 2019-2023. Tinksmed blev ikke observeret i fuglebeskyttelsesområde F6 i NOVANA-overvågningen fra 2023 (DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 2024). Der er kortlagt 1 levested for Tinksmed, som er et 27 ha stort område umiddelbart vest for det vestlige projektområde. Det udpegede levested er identisk med levestedet for Plettet rørvagtel og har en beregnet god tilstand, da de hydrologiske forhold er ideelle for fuglearten (Miljøstyrelsen, 2021).

Natura 2000-områdets overordnede målsætning er at udvikle arealer og tilstande for arternes levesteder og dermed bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Den konkrete målsætning for fuglene tager udgangspunkt i deres levesteder og bestandsstørrelse. Tinksmed er ikke registreret ynglende i dette fuglebeskyttelsesområde i de seneste overvågninger, hvilket kan skyldes at arten fravælger yngleområder med tilgroning af vedplanter (Miljøstyrelsen Nordjylland, 2023).

Hverken anlægsarbejdet eller selve projektet vurderes at medføre negative påvirkninger på den stabilt stigende bestandsudvikling, bestand eller levesteder. Dette begrundes med, at det nuværende kortlagte levested ligger 700 m vest for projektområdet og hverken påvirkes af de planlagte anlægsaktiviteter og den aktivitet og støj som anlægsarbejdet vil medføre i perioden eller selve projektet i driftsfasen. Generelt vil støj fra anlægsarbejdet være begrænset og ikke overstige den støj udvikling der i dag er fra området via den landbrugsmæssige drift. Derudover findes der under de nuværende forhold ikke potentielle levesteder eller rasteområder for Tinksmed indenfor projektområdet, da de næringsfattige hedemoser den lever i, ikke er til stede på de nuværende landbrugsområder. Der er generelt begrænsede levesteder for arten i fuglebeskyttelsesområdet F6. Den væsentligste trussel for arten, er tab af de næringsfattige hedemoser, som resultatet af dræning og tilgroning. Det vurderes at projektet kan have en positiv påvirkning for Tinksmed, da projektområdet på sigt kan udvikle sig til levested for arten, i kraft af den planlagte genopretning af den naturlige hydrologi og dermed genskabelse af vådområder.

Tinksmed er beskyttet efter fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5, som er implementeret i dansk lovgivning i artsfredningsbekendtgørelsen, hvorfor der er forbud mod

indfangning, forsætlig forstyrrelse og individdrab, og der er beskyttelse af æg og reder. Det vurderes, at det planlagte anlægsarbejde eller forstyrrelser herfra ikke vil påvirke nogle af disse forhold eller bestandsstørrelsen af Tinksmed. Dette begrundes med at anlægsarbejdet udelukkende forekommer i områder hvor der ikke er registreret individer, æg og reder, samt at arealet er drevet landbrugsmæssigt, hvorfor arealet ikke er egnede som yngleområde.

Det kan dermed afvises, at projektet medfører væsentlige påvirkninger eller forstyrrelser af Tinksmed. Ligeledes kan det afvises, at Tinksmeds bestandsstørrelse, udviklingsstatus, kortlagte levesteder og rasteområder påvirkes væsentligt ved realisering af projektet.

4.4.4 *Trane*

Tranen benytter naturligt hedemoser, kær, våde enge, lavvandede søer, vådområder og genetablerede vådområder som essentielle fourageringsområder. Tranen har dog vist sig at være i stand til at tilpasse sig landbrugsarealer til fourageringen. Tranen er en fugleart, som generelt er meget følsom over forstyrrelser og vælger derfor stille og menneskefattige områder.

Trane er omfattet af fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I og indgår i NOVANA arts- overvågningen, hvor forekomsten af denne i fuglebeskyttelsesområder senest blev undersøgt i 2023 (DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 2024). Overvågningen af denne art foretages efter Intensiv 1-programmet, hvor miljøstyrelsen besøger både kendte og potentielle ynglelokaliteter for arten. Bestandsudviklingen for denne art er vurderet til at være stigende og blev registreret som ynglende i fuglebeskyttelsesområde F6 i NOVANA-overvågningen fra 2023 (DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 2024). Der blev registreret 8 ynglepar indenfor fuglebeskyttelsesområdet, men projektområdet og den umiddelbare nærhed vurderes ikke som værende essentielt fourageringsområde eller yngleområde, se kapitel **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.**

Natura 2000-områdets overordnede målsætning er at udvikle arealer og tilstande for arternes levesteder og dermed bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Den konkrete målsætning for fuglene tager udgangspunkt i deres levesteder og bestandsstørrelse. Fuglebeskyttelsesområdet F6 er et vigtigt område for ynglende Traner (Miljøstyrelsen Nordjylland, 2023). Hverken anlægsarbejdet eller selve projektet vurderes at medføre negative påvirkninger på den stabilt stigende bestandsudvikling, bestand eller levesteder. Begrundelsen for dette er at hverken essentielle fourageringsområder eller yngleområder bliver påvirket af de planlagte anlægsaktiviteter og den aktivitet og støj som anlægsarbejdet vil medføre i perioden eller selve projektet i driftsfasen, og desuden er arealet drevet landbrugsmæssigt, hvorfor arealerne ikke er egnede som yngleområde.

Det vurderes, at projektet kan have en positiv påvirkning for Trane, da projektområdet på sigt kan udvikle sig til levested for arten, i kraft af den planlagte genopretning af den naturlige hydrologi og dermed genskabelse af fourageringsområder og yngleområder samt at den menneskelige aktivitet i området reduceres.

Trane er beskyttet efter fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5, som er implementeret i dansk lovgivning i artsfredningsbekendtgørelsen, hvorfor der er forbud mod indfangning, forsætlig forstyrrelse og individdrab samt der er beskyttelse af æg og reder.

Det vurderes, at det planlagte anlægsarbejde eller forstyrrelser herfra vil påvirke nogle af disse parametre eller bestandsstørrelsen af Trane. Dette begrundes med at anlægsarbejdet udelukkende forekommer i områder hvor der ikke er registreret æg og reder. Desuden foregår anlægsarbejdet i projektområdet, som har en høj menneskelig aktivitet, med maskiner og landbrugsdrift, hvilket ikke er foretrukket for Trane.

Det kan dermed afvises at projektet medfører væsentlige påvirkninger eller forstyrrelser af Trane. Ligeledes kan det afvises, at Tranes bestandsstørrelse,

udviklingsstatus, kortlagte levesteder, yngleområder, essentielle fourageringsområder og rasteområder påvirkes væsentligt ved realisering af projektet.

4.4.5 Mosehornugle

Mosehornuglen vurderes ikke at være en relevant art i forhold til vurdering af væsentlige påvirkninger og forstyrrelser fra projektet, idet arten ikke forekommer i projektområdet eller dets nærhed. Denne art overvåges årligt efter Intensiv 2 overvågningsmetoden, som omfatter meget sjældne arter, uregelmæssigt ynglende arter og arter, hvis forekomst ikke kan forudsiges. En realisering af projektet vurderes ikke at forringe mulighederne for at arten benytter fuglebeskyttelsesområdet som yngleområde, da Mosehornugle yngler på udyrkede arealer som strandenge, heder, ådale og kulturprægede græsarealer i Danmark. Mosehornuglen har en faldende bestandsudvikling og i 2022 og 2023 blev der gjort henholdsvis 1 og 0 ynglefund af mosehornugle i de danske fuglebeskyttelsesområder (DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 2024). Yngleparret blev registreret i et fuglebeskyttelsesområde syd for Fyn og ikke i fuglebeskyttelsesområde F6.

4.4.6 Natravn

Natravn yngler på heder med spredt bevoksning af fyrretræer på sandet jordbund. Fuglebeskyttelsesområde F 6 har store nåletræs-plantager med lysninger, som giver gode muligheder for arten.

Natravn er omfattet af fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I og indgår i NOVANA arts-overvågningen, hvor forekomsten af denne art senest blev undersøgt i 2022 (DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 2024). Overvågningen af denne art foretages efter Intensiv 1-programmet, hvor potentielle yngleområder blev gennemgået indenfor fuglebeskyttelsesområderne. Bestandsudviklingen for denne art er vurderet til at være stabil, på både kort og lang sigt. Der blev registreret 35 ynglepar i fuglebeskyttelsesområdet F6, som er et vigtigt område for ynglende Natravne (Miljøstyrelsen, 2021). Der blev ikke registreret ynglepar indenfor eller i umiddelbar nærhed til projektområdet.

Natura 2000-områdets overordnede målsætning er at udvikle arealer og tilstande for arternes levesteder og dermed bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Den konkrete målsætning for fuglene tager udgangspunkt i deres levesteder og bestandsstørrelse. Fuglebeskyttelsesområdet F6 er et vigtigt område for ynglende Natravne (Miljøstyrelsen Nordjylland, 2023). Hverken anlægsarbejdet eller selve projektet vurderes til at medføre negative påvirkninger på den stabile bestandsudvikling, bestand eller levesteder. Dette begrundes med, at der hverken er registreret ynglepar eller findes potentielle yngleområder indenfor projektområdet, som kunne blive påvirket af anlægsarbejdet. Den aktivitet og støj som anlægsarbejdet vil medføre i perioden vil være begrænset og ikke overstige den støj udvikling der i dag er fra området via den landbrugsmæssige drift og vurderes derfor ikke til at have påvirkninger på Natravn. Desuden påvirker projektet ikke forekomsterne af nåletræer med lysninger, som er særligt vigtige ynglehabitater for arten.

Natravn er beskyttet efter fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5, som er implementeret i dansk lovgivning i artsfredningsbekendtgørelsen, hvorfor der er forbud mod indfangning, forsætlig forstyrrelse og individdrab samt der er beskyttelse af æg og reder. Det vurderes, at det planlagte anlægsarbejde eller forstyrrelser herfra ikke vil påvirke nogle af disse forhold eller bestandsstørrelsen af Natravn. Dette begrundes med, at anlægsarbejdet udelukkende forekommer i områder hvor der ikke er registreret individer, æg og reder, samt at arealet er drevet landbrugsmæssigt, hvorfor arealerne ikke er egnede som yngleområde.

Det kan dermed afvises at projektet medfører væsentlige påvirkninger eller forstyrrelser af Natravn. Ligeledes kan det afvises, at Natravns bestandsstørrelse,

udviklingsstatus, potentielle levesteder og rasteområder påvirkes væsentligt ved realisering af projektet.

4.4.7 Hedelærke

Hedelærke yngler i nåleskovslysninger, klitheder og heder samt åbne, sandede områder med spredt vegetation.

Hedelærke er omfattet af fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I og indgår i NOVANA artsovervågningen, hvor forekomsten af denne art senest blev undersøgt i 2022 (DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 2024). Overvågningen af denne art foretages efter Intensiv 1-programmet, som er opsøgende overvågning af ynglepar i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget. Bestandsudviklingen for denne art er vurderet til at være stigende. Der blev registreret 9 ynglepar i fuglebeskyttelsesområdet F6 (Miljøstyrelsen, 2021). Der blev ikke registreret ynglepar indenfor eller i umiddelbar nærhed til projektområdet.

Natura 2000-områdets overordnede målsætning er at udvikle arealer og tilstande for arternes levesteder og dermed bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Den konkrete målsætning for fuglene tager udgangspunkt i deres levesteder og bestandsstørrelse. Hverken anlægsarbejdet eller selve projektet vurderes at medføre negative påvirkninger på den stigende bestandsudvikling, bestand eller levesteder. Dette begrundes med, at der hverken er registreret ynglepar eller findes potentielle yngleområder indenfor projektområdet, som kunne blive påvirket af anlægsarbejdet. Den aktivitet og støj som anlægsarbejdet vil medføre i perioden vil være begrænset og ikke overstige den støj udvikling der i dag er fra området via den landbrugsmæssige drift og vurderes derfor ikke til at have påvirkninger på Hedelærke.

Hedelærke er beskyttet efter fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5, som er implementeret i dansk lovgivning i artsfredningsbekendtgørelsen, hvorfor der er forbud mod indfangning, forsætlig forstyrrelse og individdrab samt der er beskyttelse af æg og reder. Det vurderes, at det planlagte anlægsarbejde eller forstyrrelser herfra ikke vil påvirke nogle af disse parametre eller bestandsstørrelsen af Hedelærke. Dette begrundes med at anlægsarbejdet udelukkende forekommer i områder hvor der ikke er registreret individer, æg og reder, samt at arealet er drevet landbrugsmæssigt, hvorfor arealerne ikke er egnede som yngleområde.

Det kan dermed afvises at projektet medfører væsentlige påvirkninger eller forstyrrelser af Hedelærke. Ligeledes kan det afvises, at Hedelærkes bestandsstørrelse, udviklingsstatus, potentielle levesteder og rasteområder påvirkes væsentligt ved realisering af projektet.

4.4.8 Rødrygget tornskade

Rødrygget tornskade yngler i mere eller mindre lysåbne naturtyper med buskadser, herunder heder, overdrev samt ådale. Denne art er udbredt i hele landet.

Rødrygget tornskade er omfattet af fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I og indgår i NOVANA artsovervågningen, hvor forekomsten af denne art senest blev undersøgt i 2022 (DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 2024). Overvågningen af denne art foretages efter Intensiv 1-programmet og kun i de fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget. Bestandsudviklingen for denne art er vurderet at være stabil. Der blev registreret 11 ynglepar i fuglebeskyttelsesområdet F6 (Miljøstyrelsen, 2021) Der blev ikke registreret ynglepar indenfor eller i umiddelbar nærhed til projektområdet.

Natura 2000-områdets overordnede målsætning er at udvikle arealer og tilstande for arternes levesteder og dermed bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Den konkrete målsætning for fuglene tager udgangspunkt i deres levesteder og bestandsstørrelse. Hverken anlægsarbejdet eller selve projektet

vurderes at medføre negative påvirkninger på den stigende bestandsudvikling, bestand eller levesteder. Dette begrundes med, at der hverken er registreret ynglepar, findes potentielle yngleområder eller levesteder indenfor projektområdet, som kunne blive påvirket af anlægsarbejdet. Den aktivitet og støj som anlægsarbejdet vil medføre i perioden vil være begrænset og ikke overstige den støj udvikling der i dag er fra området via den landbrugsmæssige drift og vurderes derfor ikke til at have påvirkninger på Rødrygget tornskade. Desuden påvirker projektet ikke forekomster af potentielle ynglehabitater, som overdrev og klitheder med buskadser, levende hegn eller enkeltstående træer.

Rødrygget tornskade er beskyttet efter fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 5, som er implementeret i dansk lovgivning i artsfredningsbekendtgørelsen, hvorfor der er forbud mod indfangning, forsætlig forstyrrelse og individdrab samt der er beskyttelse af æg og reder. Det vurderes, at det planlagte anlægsarbejde eller forstyrrelser herfra ikke vil påvirke nogle af disse parametre eller bestandstørrelsen af Rødrygget tornskade. Dette begrundes med at anlægsarbejdet udelukkende forekommer i områder hvor der ikke er registreret individer, æg og reder, samt at arealet er drevet landbrugsmæssigt, hvorfor arealerne ikke er egnede som yngleområde.

Det kan dermed afvises at projektet medfører væsentlige påvirkninger eller forstyrrelser af Rødrygget tornskade. Ligeledes kan det afvises, at bestandstørrelsen, udviklingsstatus, potentielle levesteder og rasteområder påvirkes væsentligt ved realisering af projektet.

4.5 Vurdering af om projektet medfører væsentlige påvirkninger/forstyrrelser fra anlægsarbejdet for ynglefugle i området (yngleperiode) og trækfugle/vinterrastende fugle (vinterhalvåret)

Detailprojekteringen for projektet beskriver at anlægsarbejdet forventes at have en samlet anlægsperiode på 6 uger, men angiver ikke tidspunkt på året hvor arbejdet udføres. Derfor vurderes projektets anlægsarbejde både i yngleperioden og i vinterperioden.

Vurderingerne for anlægsarbejdets påvirkninger af kendte ynglefugle i yngleperioden er foretaget i 4.4 under de enkelte arter. Samlet set vurderes projektet ikke til at give væsentlige negative påvirkninger eller forstyrrelser af ynglefugle i området. Dette skyldes at det planlagte anlægsarbejde ikke foretages i områder, hvor det er registreret, at ynglefuglene placerer sine reder/æg eller opholder sig i yngleperioden, og hvor landbrugsdriften gør, at arealerne ikke er egnede til fuglenes aktiviteter. Anlægsarbejdet vurderes ikke at medføre forsætlig forstyrrelse eller individdrab. Anlægsarbejdet udføres desuden ikke i hele området på samme tid, hvorfor eventuelle forstyrrelser ikke vil have en væsentlig karakter, da de vil være meget kortvarige, midlertidige og ikke overstige den støj, der allerede forekommer i området i dag. Til gengæld vil en realisering af projektet medføre forbedrede forhold for en lang række af fuglene på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I, og det vil bidrage positivt til Fuglebeskyttelsesområdet's specifikke retningslinjer om at udtage kulstofholdige lavbundsjord, til gavn for bl.a. Plettet rørvagtel, Trane og Engsnarre (Miljøstyrelsen Nordjylland, 2023).

Såfremt anlægsarbejdet foretages i vinterperioden, hvor trækfugle og vinterrastende fugle kan benytte området, kan påvirkningerne fra anlægsarbejde generelt bestå i forstyrrelse. Anlægsarbejdet vurderes ikke at medføre forsætlig forstyrrelse eller individdrab. Dette begrundes med at anlægsarbejdet ikke vil medføre en højere grad af forstyrrelse, end den som allerede nu foregår på områderne om vinteren. Derudover

udføres anlægsarbejdet ikke i hele området på samme tid, hvorfor eventuelle forstyrrelser ikke vil have en væsentlig karakter, da de vil være meget kortvarige, midlertidige og ikke overstige den støj, der allerede forekommer i området i dag. Anlægsarbejdet udføres med langsomme maskiner, hvor der ikke vil individdrab på fugle, som er mobile. En realisering af projektet vil medføre forbedrede forhold for en lang række af fuglene på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I, og det vil bidrage positivt til Fuglebeskyttelsesområdets specifikke retningslinjer om at udtage kulstofholdige lavbundsjord, til gavn for bl.a. Plettet rørvagtel, Trane og Engsnarre (Miljøstyrelsen Nordjylland, 2023).

4.6 Vurdering af nærliggende Natura 2000-områder

Den samlede påvirkning fra projektet vurderes ikke at føre til en væsentlig påvirkning af udpegningsgrundlaget i N4 *Hirsholmene, havet vest herfor og Ellinge Å's udløb*. Dette vurderes på baggrund af anlægsarbejderne i projektområdet er af lokal karakter, samt at der ikke vil ske en ændring i afstrømningsforhold i Jerup Å som munder ud i N4, derfor vil der heller ikke vil være en påvirkning i driftsfasen for projektet. Således vurderes det, at projektet hverken er i strid med de overordnede eller konkrete bevaringsmålsætninger for N4.

4.7 Kumulative påvirkninger

Jævnfør habitatbekendtgørelsen skal vurderingen også omfatte mulige kumulative effekter, for eksempel i forhold til eksisterende påvirkninger og i forhold til påvirkninger fra allerede vedtagne projekter/ planer, som endnu ikke er realiserede, og fra planer/projekter som foreligger i forslag. Kumulative effekter ses typisk som en forstærket påvirkning af en given miljøkomponent (f.eks. øget næringsstofpåvirkning), men det kan også være mere komplekse effekter ved, at samspillet af forskellige påvirkninger giver anledning til helt nye påvirkninger.

Der er ikke kendskab til allerede vedtagne projekter, eller projekter i planlægningsfasen, hvor der er identificeret påvirkninger, der i en kumulativ kontekst kan påvirke naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for habitatområde H3 og fuglebeskyttelsesområdet F6, eller arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

4.8 Samlet konklusion

Sammenfattende er det Naturstyrelsens vurdering, at miljøpåvirkningerne i anlægs- og driftsfasen ikke er væsentlige ift. Natura 2000-områder. I Naturstyrelsens vurdering er indgået projektets beliggenhed, omfang og karakter i forhold til potentielle påvirkninger af Natura 2000-område N3 og nærliggende Natura 2000-områder, jf. afsnit 4.1.

5. Beskyttede arter

5.1 Eksisterende forhold

5.1.1 Bilag IV-arter

Inden for projektområdet er der ikke registreret forekomster af arter på Habitatdirektivets bilag IV.

Der er jf. naturdata på miljøportalen ikke registreret nogen forekomster af bilag-IV arter inden for projektområdet. Dog er der registreret Spidssnudet frø ca. 2,7 km nordøst for områderne, samt Odder og Markfirben ca. 3,5 km fra områderne ved Kragsskovhede.

Det vurderes desuden, at der kan være andre padder som stor vandsalamander, strandtudse og løgfrø i nærområdet.

Det vurderes, at arter af flagermus kan overflyve og/eller fouragere i området.

Ulv kan potentielt også være tilstede i Råbjerg mose eller i de omgivende plantager. Det vurderes, at der ikke er egnede yngle og levesteder for arten i området, da der er drift af arealerne, samt daglig færdsel af mennesker i området.

5.1.2 Fugle

Inden for projektområdet er der, på arter.dk registreret ravn (LC – livskraftig), ringdrossel (NA - ikke vurderet), sjagger (LC – livskraftig), husskade (LC – livskraftig), bogfinke (LC – livskraftig) og sortmejsle (LC – livskraftig), derudover er der registreret trane (LC – livskraftig), den behandles under afsnit 4.4.4. Alle arterne, på nær trane, yngler og raster i træer eller bygninger, det vurderes at der ikke fældes træer eller ryddes bygninger der har egnede redesteder for arterne. Delområde 1 og 2 vurderes som græsmarker ikke til at være fuglearternes primære fourageringsområder og at arealet ikke er en vigtig fuglelokalitet på baggrund af de få fund i området.

5.1.3 Fredede og rødlistede arter

Inden for projektområdet er der ikke registreret rødlistede arter og der er kun registreret den fredede art trane, denne behandles i afsnit 4.4.4. Inden for en radius af 1 km er der registreret følgende fredede og rødlistede arter, se Tabel 5.1. Da det vurderes at projektet har en meget lokal påvirkning er der valgt en screeningsradius på 1 km, da det vurderes at kunne give et indblik i hvilke rødlistede arter, der potentielt vil kunne være indenfor projektafgrænsningen.

Tabel 5.1 Fredede og/eller rødlistede arter indenfor en radius af 1 km fra projektområdet (arter.dk, feb. 2026).

Taxon dansk navn	Rødlisten	Habitatdirektiv	Fredede arter
Agerhøne	VU		Bilag4
Beckhausers tensporelav	DD		
Blå kærhøg	NA		Bilag5, Bilag6
Blåbladet rødblad	NT		
Bomlærke	NT		
Butsnudet frø	NT	Bilag V	Bilag1
Bølleblåfugl	EN		Bilag1

Canadagås	NA		Bilag4
Dværgfalk	NE		Bilag5, Bilag6
Dådyr	NA		Bilag6
Engsnarre	VU		Bilag6
Fasan	NA		Bilag4
Fiskeørn	CR		Bilag5, Bilag6
Fjeldvåge	NE		Bilag6
Gravand	VU		
Grynet kvistlav	VU		
Grønbenet rørhøne	VU		
Grønirisk	NT		
Grønsisken	NT		
Grønspætte	VU		
Gråand	LC		Bilag4
Gråbåndet bredpande	NT		Bilag1
Grågås	LC		Bilag4
Gulspurv	VU		
Gøg	NT		
Havørn	NT		Bilag5, Bilag6
Hedehøg	EN		Bilag5, Bilag6
Hedelærke	NT		
Hedepletvinge	NT	Bilag II	Bilag1
Hugorm	LC		Bilag1
Hvæpsevåge	NT		Bilag6
Hvid næbfør	NT		
Hvid stork	CR		Bilag5, Bilag6
Isfugl	VU		Bilag6
Kongeørn	CR		Bilag5, Bilag6
Krikand	VU		Bilag4
Krondyr	LC		Bilag6
Kvist-orangelav	VU		
Liden soldug	NT		
Lærkefalk	CR		Bilag5, Bilag6
Løvsanger	VU		
Markfirben	VU	Bilag IV	Bilag1
Mosehornugle	CR		Bilag5, Bilag6
Mosepost	CR		Bilag2
Moserandøje	NT		
Musvåge	LC		Bilag6
Natravn	NT		
Natugle	LC		Bilag6
Nilgås	NA		Bilag4

Pindsvin	LC		Bilag6
Pirol	CR		Bilag5
Ringdue	LC		Bilag4
Ræv	NT		
Rød glente	VU		Bilag5, Bilag6
Rørhøg	LC		Bilag6
Rørspurv	NT		
Rådyr	LC		Bilag6
Sanglærke	NT		
Sangsvane	VU		
Skovfirben	LC		Bilag1
Skovhornugle	LC		Bilag6
Skovsneppe	LC		Bilag4
Skrubtudse	LC		Bilag1
Skælklædt bægerlav	NT		
Sort glente	NE		Bilag6
Sortåret hvidvinge	LC		Bilag1
Spidssnudet frø	NT	Bilag IV	Bilag1
Spurvehøg	VU		Bilag6
Spættet bredpande	NT		
Stenpikker	VU		
Steppeørn	NE		Bilag6
Stjerne-rensdyrlav	EN	Bilag V	
Stor skrigeørn	NE		Bilag6
Stor tornskade	CR		
Storsporet tåreblad	DD		
Stær	VU		
Stålorm	LC		Bilag1
Svaleklire	EN		
Sørgeskåbe	VU		
Thallus-lavhat	CR		
Tinksmed	EN		Bilag5
Topmejse	NT		
Trane	LC		Bilag5, Bilag6
Turners blegskivelav	DD		
Tyrkerdue	NT		
Tårnfalk	LC		Bilag6
Vagtel	NT		
Vagtel	NT		
Vandrefalk	VU		Bilag5, Bilag6
Vibe	VU		

5.2 Vurdering af påvirkninger af Bilag IV-arter

I det følgende vurderes potentielle påvirkninger for de relevante arter i både anlægs- og driftsfasen. Der er i forbindelse med projektet ikke behov for at indsamle og flytte beskyttede dyre- eller plantearter.

Af habitatdirektivet fremgår det, at medlemslandene skal indføre en streng beskyttelse af en række dyre- og plantearter omfattet af habitatdirektivets artikel 12 og bilag IV, uanset om disse forekommer inden for eller uden for et Natura 2000-område.

Disse dyrearter omtales i daglig tale som bilag IV-arter.

Efter anlæg indgår de beregnede hydrologiske konsekvenser af projektet i vurderingen, de afledte effekter i form af ændret arealanvendelse på de ekstensivt udnyttede græsningsarealer og kriterierne for, hvornår en påvirkning af arten kan antages at være væsentlig.

I det følgende vurderes mulige væsentlige påvirkninger af de relevante Bilag IV-arter.

Der er jf. naturdata på miljøportalen ikke registreret nogen forekomster af bilag-IV arter inden for projektområdet, og der er under feltarbejde med forundersøgelsen og detailprojekteringen heller ikke registreret Bilag IV-arter indenfor projektområdet.

Der er registreret Spidssnudet frø ca. 2,7 km nordøst for områderne, samt Odder og Markfirben ca. 3,5 km fra områderne. Flagermus forventes at kunne passere projektområdet, da der er mulige levesteder for flagermus nær ved projektområdet.

Beskyttelsen af Bilag IV-arterne indebærer, at yngle- eller rasteområder som udgangspunkt ikke må beskadiges eller ødelægges af aktiviteter, som der ansøges om eller planlægges for. Områder, der benyttes til fødesøgning, er kun omfattet af beskyttelsen, hvis de samtidigt bruges som yngle- eller rasteområde. Overordnet set skal det sikres, at den økologiske funktionalitet af den pågældende bestands yngle- og rasteområder, samlet set opretholdes på mindst samme niveau som hidtil. Ved den økologiske funktionalitet forstås de samlede livsvilkår, som et område tilbyder en bestand af en given art.

5.2.1 Spidssnudet frø og øvrige padder

Spidssnudet frø yngler i søer og vandhuller. Efter overgangen fra vand til land, benytter frøerne fugtige områder nær ynglevandhullerne som levested, hvor særligt områder med en glidende overgang fra vand til land er gode levesteder. Den overvintrer enten på land eller i vand. Arten er truet af forekomst af fisk i ynglevandhullerne, da disse æder haletudserne, forurening af ynglevandhuller samt dræning af dens levesteder. Spidssnudet frø er ikke registreret i projektområdet, men er registreret 2,7 km nordøst for området. Der er ligeledes ikke registreret øvrige padder i projektområdet. Projektområdets nuværende potentiale som yngle- eller rasteområde er ringe for padder. De to søer nordøst for delområde 1 er begge tidligere tørvegrave, der er dybe med stejle brinke. Det samme er den næringsrige i kanten af den sydøstlige del af delområde 1. Det vurderes, at der ikke er egnede yngle- og rastesteder for arten spidssnudet frø eller andre padder indenfor undersøgelsesområdet.

Spidssnudet frø kan vandre op til en kilometer fra brugte ynglevandhuller, men opholder sig oftest nærmere på egnede ynglevandhuller. Det vurderes, at de grøfter, der omgiver projektområdet og gennemskærer dette, virker som en effektiv barriere for arten spidssnudet frø. Arealerne vil derfor ikke indgå i spidssnudet frøs vandreruter eller fourageringsområder i artens aktive periode.

Desuden har grøfterne i området forbindelse til andre vandløbssystemer og kan dermed potentielt indeholde fisk, som kan æde paddeynglen. Desuden er grøftvand i bevægelse, og det ynder padder ikke, ligesom grøfterne har stejle anlæg, der heller ikke er yndet af padder. Grøfterne er derfor ikke oplagte levesteder for padder. Grundet manglen på yngle- og levesteder i projektområdet vil padder ikke påvirkes af de

planlagte anlægsaktiviteter og en væsentlig påvirkning i anlægsfasen kan derfor afvises. Det vurderes på baggrund af dette, at der ikke er risiko for individdrab på spidsnudet frø eller andre padder, idet anlægsarbejdet, og kørsel i forbindelse hermed, ikke vil forsage forsætligt individdrab, afskæring af vandreruter, eller ødelægge yngle-/rasteområder.

Padder forventes at have gavn af de planlagte projekttiltag. Som et led i projektet, laves der terrænskrab, hvoraf flere af disse laves som mindre, lysåbne lavvandede vandhuller, som ikke har forbindelse til vandløbssystemer. Projekttiltaget vurderes dermed på sigt at fremme yngle- og levevilkår for padder i området. En væsentlig påvirkning af arten efter realisering kan dermed afvises.

5.2.2 Odder

Odder lever langs vandløb og søer og yngler i enten huller i brinker eller på jorden. Odderen er i dag vidt udbredt i Jylland, men er ikke registreret i projektområdet, men 3,5 km derfra. Der er under arbejdet med forundersøgelsen og detailprojekteringen ikke truffet spor fra odder i området, og generelt vurderes de dyrkede og drænedes marker, som området udgøres af i dag, som et dårligt habitat for odderen. Grundet manglen på yngle- og levesteder i projektområdet vil odderen ikke påvirkes af de planlagte anlægsaktiviteter og en væsentlig påvirkning i anlægsfasen kan derfor afvises.

Odderen er i generel fremgang i hele landet og særligt i Jylland har den opnået en stor bestandstæthed. En gennemførelse af projektet vurderes ikke at ændre på dette, da en realisering ikke vil medvirke til at projektområdet bliver et oplagt yngle- og levested for odderen. Dette skyldes manglen på større vandløb og større søer. En væsentlig påvirkning af arten efter realisering kan dermed afvises.

5.2.3 Markfirben

Markfirben lever på steder med bar og løs, gerne sandet jord. Dens levesteder er typisk heder, overdrev, klitter, eller sandede skråninger. Markfirben er ikke registreret i projektområdet, men er observeret ca. 3,5 km derfra. Der er under arbejdet med forundersøgelsen og detailprojekteringen ikke truffet markfirben i området og generelt vurderes de dyrkede og drænedes marker som områdets udgøres af i dag, som et dårligt habitat for markfirben. Grundet manglen på yngle- og levesteder i projektområdet vil markfirben ikke påvirkes af de planlagte anlægsaktiviteter og en væsentlig påvirkning i anlægsfasen kan derfor afvises.

En gennemførelse af projektet vurderes ikke at ændre på forekomst af yngle- og levesteder for markfirben, da der ikke efter en realisering vil være de sandede habitater som markfirben foretrækker. En væsentlig påvirkning af arten efter realisering kan dermed afvises.

5.2.4 Flagermus

Flere arter af flagermus forventes at kunne være i området, dog er der ikke konkrete registreringer fra området. Flagermus raster om dagen og hele vinteren enten i bygninger, huler eller gamle træer med revner og sprækker. Fødesøgningen foregår alt efter art typisk over vand eller langs ledelinjer i landskabet, f.eks. læhegn. De fleste af de træer, der findes i projektområdet, findes som træerækker af ét træ langs med flere af grøfterne. Undtaget fra dette er den skovbevoksede tørvemose i den sydvestlige del af delområde 1. Under anlægsarbejdet fjernes udelukkende få mindre træer (diameter på stammen < 20 cm i brysthøjde), som er så små, at de ikke er rasteplads for flagermus. Desuden er mængden af træer i området forsvindende ift. de store skovbevoksede områder i habitatområdet. Det betyder at fjernelse af få mindre træer i området ikke kan påvirke den samlede økologiske funktionalitet af habitatområdet ift. flagermus. Samtidigt vil støj fra anlægsarbejdet være begrænset og ikke overstige den

støjudvikling der i dag er fra området via den landbrugsmæssige drift. Ligesom arbejdet finder sted om dagen dvs. udenfor flyveperioden. En påvirkning af flagermus under anlægsarbejdet kan derfor afvises.

En gennemførelse af projektet vurderes ikke at ændre på forekomst af yngle- og levesteder for flagermus i området, da der ikke ændres på hverken rastesteder eller på ledelinjer i landskabet. Fremadrettet vil området være mere fugtigt, og dette kan være positivt for fødeudbuddet for flagermus, via en øget forekomst af insekter i området. Generelt kan en væsentlig påvirkning af flagermus efter realisering dog afvises.

5.2.5 Andre bilag IV-arter

Det vurderes at der ikke er egnede yngle og rastesteder for ulv i området, da der er drift af arealerne, samt daglig færdsel af mennesker i området. Der er i hele nærområdet registreret byttedyr for arten, så det vurderes at der ikke vil ske en påvirkning af artens muligheder for at fouragere i nærområdet. I projektområdet vil der blive mindre forstyrret og med mere naturlig vegetation, hvilket vurderes at være positivt for ulvens byttedyr, herunder kronstyr.

Det vurderes på baggrund af arealets driftshistorik og struktur og hydrologi at projektområdets delområde ikke er egnede som yngle- og/eller rastesteder for andre arter på habitatdirektivets bilag IV.

5.2.6 Fugle

Det vurderes at de fugle, der er registreret indenfor projektområdet, ikke påvirkes, da de alle er rederugende i træer eller bygninger. Der vil ikke blive fældet træer eller nedrevet huse i projektområdet. Det vurderes derudover, at arterne fouragerer både indenfor og udenfor projektområdet og at ingen af arterne er afhængige af græsarealer som fourageringsområder.

En væsentlig påvirkning af arterne kan dermed udelukkes.

5.2.7 Fredede og rødlistede arter

For de rødlistede plantearter i nærområdet (herunder hvid næbfrø (NT), mosepost (CR) og liden soldug (NT) til projektet vurderes det, at der ikke er egnede levesteder for arterne på græsmarkerne eller i grøfterne indenfor projektområdet.

En væsentlig påvirkning af rødlistede planter kan dermed udelukkes

For fugle vurderes, at der for størstedelens vedkommende ikke er egnede redeområder eller raste eller fourageringsområder, der vil blive påvirkede. For de arter, der har større tilknytning til græsmarker, vurderes, at der er andre velegnede fourageringssteder i nærområdet. Alle arterne er mobile, og vil ikke blive påvirkede i anlægsfasen. Den nuværende drift af arealet vurderes at gøre projektarealerne uegnede for jordrugende fugle.

En væsentlig påvirkning af fugle kan dermed udelukkes.

Padder og krybdyr i nærområdet er tilknyttede enten tørre og åbne hede- og klitlandskaber eller vandhuller og fugtige lavninger. Det vurderes, at projektområdet ikke indeholder disse levesteder, samt at arealerne er svært tilgængelige for dyregrupperne, da der er grøftning rundt om, og gennem arealerne. Det vurderes, at arealerne ikke er potentielle levesteder for arterne.

En væsentlig påvirkning af padder og krybdyr kan dermed udelukkes.

Det vurderes at rødlistede og fredede arter af pattedyr i nærområdet til projektet, primært vil holde til i de omgivende naturtyper og naturlige habitater omkring projektområdet, og ikke bruge projektarealerne som deres primære levesteder. Hjortevildt vurderes at kunne bruge arealerne til græsning i skumringen og om morgenen, det vurderes, at de vil fortrække de åbne arealer i dagperioden, hvor anlægsarbejderne foregår. Der vurderes ikke at være en påvirkning af individer, da der er mange egnede fourageringsområder for arterne i nærområdet.

5.3 Samlet konklusion

Det vurderes, at der ikke vil være en påvirkning af yngle- og rasteområder for arter på habitatdirektivets bilag IV. Det vurderes, at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning af individer af bilag IV-arter eller af arternes fouragerings og vandreruter i nærområdet til projektet.

Det vurderes, at der ikke vil ske en påvirkning af individer af fredede og/eller rødlistede arter som er registreret i nærområdet til projektet.

Sammenfattende er det Naturstyrelsens vurdering, at miljøpåvirkningerne i anlægs- og driftsfasen ikke er væsentlige ift. beskyttede arter og rødlistede arter. I Naturstyrelsens vurdering er indgået projektets beliggenhed, omfang og karakter i forhold til potentielle påvirkninger af beskyttede arter, jf. afsnit 4.3.

6. Samlet konklusion

Sammenfattende er det Naturstyrelsens vurdering, at miljøpåvirkningerne i anlægs- og driftsfasen ikke er væsentlige ift. Natura 2000-områder. I Naturstyrelsens vurdering er indgået projektets beliggenhed, omfang og karakter i forhold til potentielle påvirkninger af Natura 2000-område N3 og nærliggende Natura 2000-områder, jf. afsnit 4.1. Da der ikke vil ske en væsentlig påvirkning af arter og naturtyper eller af den økologiske integritet for disse.

Den samlede påvirkning fra projektet vurderes ikke at føre til en væsentlig påvirkning af nærved liggende Natura 2000-områder, herunder af udpegningsgrundlaget i N4 *Hirsholmene, havet vest herfor og Ellinge Å's udløb*. Dette vurderes på baggrund af, at der ikke vil ske en ændring i hydrologien i Jerup Å som munder ud i N4.

Det vurderes, at der ikke er egnede yngle- og/eller rasteområder for arter på habitatdirektivets bilag IV indenfor projektområdet, det vurderes desuden, at der hverken i anlægs- eller driftsfasen vil være en risiko for påvirkning af individer af bilag IV-arter, der er under vandring eller fouragerer i nærområdet til projektet.

Det vurderes, at der ikke er fredede eller rødlistede arter, der vil blive påvirket i anlægs- eller driftsfasen, fordi projektområdet vurderes ikke at rumme egnede levesteder for de arter, der er registreret i nærområdet.

Der er ikke kendskab til allerede vedtagne projekter, eller projekter i planlægningsfasen, hvor der er identificeret påvirkninger, der i en kumulativ kontekst kan påvirke naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for habitatområde H3 og fuglebeskyttelsesområde F6, eller arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

7. Referencer

- Christian Kjær, L. C. (2023). *Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 271 s. - Videnskabelig rapport nr. 520.* Aarhus Universitet.
- DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi. (2024). *Fugle 2018-2023, Novana - Videnskabelig rapport nr. 633, 2024.* Aarhus Universitet.
- Envidan. (2023). *Detailprojekt af lavbundsprojekt ved Kragsskovhede.*
- EU-kommisionen. (2021). *Vejledning om streng beskyttelse af dyrearter af fællesskabsbetydning i henhold til habitatdirektivet.*
- Miljøstyrelsen. (2020). *Habitatvejledningen. Vejledning til bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpejning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.* Miljøministeriet.
- Miljøstyrelsen. (2021). *Natura 2000-basisanalyse 2022-2027: Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose, Revideret udgave, Natura 2000-område nr. 3, Habitatområde H3, Fuglebeskyttelsesområde F6.* Miljøstyrelsen.
- Miljøstyrelsen Nordjylland. (2023). *Natura 2000-plan 2022-2027 Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose, Natura 2000-område nr. 3, Habitatområde H3 og Fuglebeskyttelsesområde F6.* Miljøstyrelsen.

